

CELOVČANSKI vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 18. avgust 1967

Štev. 33 (1316)

Predsednik Tito na obisku v arabskih državah

Predsednik SFR Jugoslavije Tito se je od četrta minulega tedna naprej mudil na državnem obisku v Združenih arabskih republikah, v Siriji in v Iraku, kjer se je razgovarjal s predsedniki teh držav Naserjem, Atasijem in Arefom. Na svojem povratku iz Damaska in Bagdada se je predsednik Tito s svojim spremstvom ponovno ustavil v Kairu, kjer je imel zaključne razgovore s predsednikom Naserjem. Po razgovorih v Kairu je predsednik Tito v sredo odpotoval nazaj v Jugoslavijo. V mestih dežel, ki jih je obiskal, je bil sprejet prijateljsko in z vsemi državnimi častmi.

Državniški razgovori so se v vseh treh mestih v glavnem vrteli okoli analize vzrokov in posledic izraelske agresije, okoli vprašanja pomoči Združenim arabskim republikam za odpravo posledic in okoli vprašanja nadaljne politike neuvrčenih držav.

Obisk predsednika Tita v arabskih državah je imel velik odmev v svetu in so ga spremljali najrazličnejši komentarji, napovedi in uganjanja. Povod za vse to je nedvomno dal zadnji sestanek zunanjih ministrov arabskih držav pred 14 dnevi, ki je bil zaključen s sklepom sklicanja „arabskega vrha“ v septembru in predhodnega sklicanja gospodarskih in finančnih ministrov teh držav. Na drugi strani pa je dal povod tudi sestav jugoslovanske delegacije, v kateri so bili člana sveta federacije Edvard Kardelj in Vladimir Popović ter podpredsednik zveznega izvršnega sveta Kira Gligorov in namestnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Miša Pevičević. K vsemu je prišlo še to, da je predsednik Tito pred svojim obiskom sprejel poslanice ameriškega predsednika Johnsona in sovjetskega premiera Kosigina in drugih.

Spričo tega je takorekoč ves zahodni tisk govoril o tem, da nosi

Tito na poti na Srednji vzhod seboj „jugoslovanski načrt“ za ureditev krize, ki je nastala. Ta trditve se je kmalu izkazala kot izmišljena. Že razgovori ki so bili v petek in v soboto v Kairu so pokazali, da Jugoslavija takega načrta nima, ker bi bil tudi nerealen — kajti to je v prvi vrsti vprašanje arabskih držav — da pa se hoče v smislu svojih načel in dosledno politiko neuvrčenih po svojih predstavnikih s predstavniki prijateljskih dežel natanko pogovoriti o možnostih in poteh za mirno ureditev in odpravo nastale krize.

To hopenje predsednika Tita sta potrdila tako obiska in razgovora v Kairu, kakor tudi obiska v Damasku in Bagdadu. Pri prvem obisku v Kairu je prišlo tudi do skupne gospodarske konference, kjer so člani obeh delegacij zlasti obravnavali vprašanje povečanja trgovinske izmenjave v prihodnjem letu in vprašanje krepitve gospodarskega, tehničnega in industrijskega

sodelovanja Jugoslavije in Združene arabske republike. V torek pa je predsednik Tito prisostvoval v Bagdadu sestanku arabskih ministrov za gospodarstvo in finance, ki imajo — kakor zunanji ministri teh držav — nalogo, da pripravijo gradivo za sestanek predsednikov arabskih držav, ki bo v septembru in ki naj bi privedel do dokončnega usoglasenja stališč in gledišč arabskih držav po izraelski agresiji, s tem pa tudi do udržitve politike neuvrčenih držav v mednarodnem političnem dogajanju.

KIESINGER IN BRANDT V AMERIKI:

Johnson je snubil za večjo pomoč in grozil

Predsednik zahodnonemške vlade Kiesinger in njegov zunanji minister Brandt, ki sta se ta teden mudila na državnem obisku v Združenih državah Amerike, sta imela v torek in sredo politične razgovore s predsednikom Johnsonom in zunanjim ministrom Ruskom. To je bil prvi obisk šefov nove zahodnonemške vladne garniture v Washingtonu. Do obiska je prišlo v času, ko se Johnson s svojo agresijo v Vietnamu bori s čedalje večjimi težavami in ko nemiri v samih ZDA zavzemajo čedalje večji obseg. Poostrena borba proti ZDA, ki jo napovedujejo narodi Latinske Amerike in izstop Francije iz NATO sta težavni položaj Johnsona in njegove politike še povečala.

Zato ni čudno, da je tokrat Johnson »svojemu tesnemu in spoštovanemu prijatelju«, kakor je Kiesingerja imenoval, ko je še dodal, da je »vodja velikega naroda« posvetil kar dva dneva časa, tem bolj, ko se v nemških vladnih krogih ravno sedaj na eni strani bavijo z načrtom zmanjšanja vojske, na drugi pa poskušajo normalizirati svoje odnose z vzhodnoevropskimi državami.

Iz pozdravnih nagovorov in ključnega komunikeja je razvidno, da Johnson v tem položaju ni štedil z lepimi besedami na račun Nemčije in da jo je zelo snubil za sodelovanje z Ameriko in za vskladanje politike. Predvsem si je prizadeval, da bi Nemčija odstopila od svojega načrta zmanjšanja svojih vojaških sil. Kakor izgleda, mu je ta poskus uspel, kajti Kiesinger je zagotovil, da bo prišlo do sklepa v tem vprašanju še

le, ko bo za Ameriko konzultiral tudi vlade ostalih držav NATO. Za dosego tega pristanka je Johnson obljubil, da bo s Kiesingerjem sodeloval tudi na prizadevanjih za odpravo dveh Nemčij.

Poleg vprašanj, ki tičejo NATO, sta se Johnson in Kiesinger pogovarjala tudi o gospodarstvu in svetovnem položaju. Pri tem sta se zlasti zadržala pri vprašanjih povečanja pomoči za razvoj in za povečanje mednarodnih valutnih rezerv, končno pa tudi pri najnovejšem razvoju kontrole nad oboroževanjem. Konkretnih zaključkov komunike vendar ne vsebuje. Iz njega je le razvidno, da je Johnson Kiesingerju zagrozil, da bo v primeru nadaljnjega zmanjšanja udarne moči NATO tudi Amerika zmanjšala število svojih oboroženih sil v Evropi.

Vsebinska washingtonskih razgovorov je naletela na vzhodu na ostro kritiko. Vzhodnonemški tisk jih je označil za »komplot proti miru« in obdolžil Kiesingerja, da je v nasprotju s svojimi prejšnjimi izjavami pred-

ložil Johnsonu zahodnonemški koncept, ki se skoraj nič ne razlikuje od dosedanjih. Razgovori so v velikem nasprotju z raznimi govori o ublažitvi napetosti, ki jih je imel zlasti zunanji minister Brandt.

Novi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu

Kakor smo že poročali, se sedanjí jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Franc Pirkovič poslovilja, ki je klican na drugo službeno dolžnost.

Za novega jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu je določil dipl. ing. Karmelo Budihna, ki prihaja iz gospodarskih organizacij Slovenije. Nazadnje je bil predsednik gospodarskega zbora skupščine Slovenije. Svoje službeno mesto kot generalni konzul v Celovcu bo nastopil 1. septembra tega leta.

Novi atentati na Južnem Tirolskem

Medtem ko je 16. avstrijski lesni sejem ponovno manifestiral obojestranski duh in voljo za še tesnejše sodelovanje med Furlanijo-Juljsko krajino in Koroško, je prišlo na Južnem Tirolskem do novih atentatov ekstremističnih elementov. V četrtek minulega tedna je avstrijski ekspert za razstreliva, podpolkov-

nik ing. Massak na namig našel v takomenovani Landshuter Hütte, ki je last nekega nemškega planinskega društva in ki stoji na avstrijsko-italijanski meji, dva eksploziva, ki bi se takoj vžgala, čim bi se nekdo dotaknil vrat v koč.

V nedeljo zvečer je v Franzensfeste na železniški postaji v tovrnem vagonu eksplodirala bomba, v Trentinu pa so isti dan odkrili kar tri primere poskusa atentatov. Na poslopju sedeža regionalnega sveta Trentino-Južna Tirolska so odkrili 3 bombe, od katerih je imela vsaka po 3 kg razstreliva TNT. Tri nadaljne podobne bombe so odkrili na nekem vrhu kakih 10 metrov oddaljenem od sedeža regionalnega sveta, nedaleč stran pa uro in baterijo za sproženje bomb. Baterije in sprožilci so bili nemškega izvora.

Italijanski časopisi so medtem poročali, da so privolili v južnotirolski vasi Lana Franzu Mutherju slavnosten sprejem, ko se je v četrtek vrnil iz zapora, kjer je obsedel kazni, ki jo je prejel na svojčasnem procesu v Milanu, ki je sodil atentatorjem z razstrelivi.

Ti primeri in poizkusi atentatov na italijanskem ozemlju so znova zaostriili odnose med Avstrijo in Italijo. Rim je odpovedal oficialno italijansko udeležbo na jesenskem dunajskem velesojmu, slej ko prej pa blokira tudi vprašanja pridružitve Avstrije v EGS.

Državljanska vojna na Kitajskem

Vesti s Kitajske koncem zadnjega tedna so kazale, da je tam izbruhnila državljanska vojna, ki je zajela obsežne pokrajine. To vest je potrdila tudi kitajska časopisna agencija Hsinhua, ki je v torek objavila sporočilo, da v pokrajinah Hupeh, Hunan, Kjangsi, Sečuan in v notranji Mongoliji divjajo »srditi boji med dvema razredoma, dvema potema in dvema linijama« kitajskega komunizma in državne ureditve. Agencija, ki stoji na strani Mao Ce Tunga, je s tem v zvezi trdila, da postajajo v teh bojih proletarski revolucionarji čedalje močnejši in da je bil v pokrajini Cinghaj ustanovljen njihov revolucionarni komite.

Iz taistega sporočila je razvidno, da se je državljanska vojna vnela tudi v Pekingu, Šanghaju, Šantungu, Heilunkjangu, Šansiju in Kvejčuu. Agencija trdi, da po teh pokrajinah Maovi pristaši prevzemajo spet oblast v svoje roke. Istočasno poudarja, da je spričo ustanovitve revolucionarnega komiteja v Cinghaju »položaj za kulturno revolucijo zelo dober«.

To sporočilo kakor tudi druga kažejo, da so pristaši Mao Ce Tungovega rivala Liu Sao Cija v začetku obvladali položaj v omenjenih pokrajinah in da še vedno obvladajo položaj na nekaterih področjih jugovzhodne in severovzhodne Kitajske. Hudi boji med maoisti in njegovimi nasprotniki so se razvili v Kantungu. Nasprotniki Mao Ce Tunga so izropali z orožjem natovorjeno ladjo, ki je bila namenjena v Severni Vietnam, in se oborožili s tem orožjem. V mestu je vladal popoln kaos, prebivalstvo pa ga je množično zapuščalo. Japonski listi, ki so o tem poročali, so govorili istočasno o ostrih spopadih v mestih Fušun, Kvangčung in Harbin.

Vsa poročila, ki te dni prihajajo s Kitajske, so samo fragmenti, ki de-

janskoga in celovitega stanja državljanske vojne ne morejo predložiti. Zaradi razmer dopisniki ne morejo dati avtentičnih poročil, dejanskega stanja pa tudi ni mogoče ugotoviti iz uradnih poročil oz. poročil kitajskih agencij. Precej gotovo pa je, da bo državljanska vojna, ki se je razvnela, privedla do odločitve, katera struja bo na Kitajskem zmaga in katera propadla. Seveda pa je to vprašnje časa, ki pa po dosedanjih izkušnjah na Kitajskem ne teče tako hitro, kot pri nas v Evropi ali pa drugod v svetu.

DE GAULLE JE OBJASNIL SVOJO POLITIKO:

Napredek, neodvisnost in mir so cilji francoske politike

NJGOV UGLED JE ZADNJE ČASE VIDNO PADEL

Francoski predsednik de Gaulle je imel v četrtek minulega tedna svoj napovedani in razumljivo nape-to pričakovani govor narodu, s katerim je francosko in mednarodno javnost seznanil z načeli in cilji svoje politike. Ta govor je naletel v francoski javnosti na različen odmev. Predvsem ga je ostro kritizirala francoska levica in tudi sindikati. Od te strani je dobil de Gaulle že naslednji dan očitke, da je šel v svojem govoru preko socialnih vprašanj, preko vprašanja zaposlitve vsega delavskega razreda ter preko finančne in stanovanjske stiske in da se je omejil v bistvu le na zunanje politična vprašanja.

Skoraj istočasno je francoski inštitut za raziskovanje javnega mnenja objavil rezultate ankete, ki naj bi pokazala, kako se francosko ljudstvo strinja z de Gaullovo politiko. Ti rezultati so zelo na ravni zgoraj omenjene politike. V zadnjih desetih tednih je njegov ugled padel za 10 odstotkov, njegovo prekinitev obiska v Kanadi pa je obsodilo 45 odstotkov vprašanih, odobrilo pa jo je le 18 %. Njegovo socialno politiko pa obsoja okoli 50 odst. vprašanih.

V svojem govoru je predsednik de Gaulle ponovno poudaril, da francoska vlada obsoja vsako oboroženo intervencijo katerekoli države na ozemlju dru-

gih držav, kakor je to primer v jugovzhodni Aziji in na Srednjem vzhodu, kajti z vsakim požarom grozi nevarnost, da se razširi daleč naokrog. Francija podpira pravico vsakega naroda, da razpolaga s seboj, ta pravica pa je nujna podlaga mednarodnega sodelovanja za pravi mir. To svojito politiko je njegova vlada dokumentirala z ustavitvijo sovražnosti v Na načelih te politike temelji tudi francoski umik iz NATO, s katerim se je država osvobodila svoje odvisnosti in ki je omogočil, »da z enega konca Evrope do drugega uveljavlja sporazumevanje in sodelovanje kot edine načine, da doseže varnost na našem kontinentu«.

Nasprotno pričakovanju, da bo v svojem govoru francoskemu narodu posvetil največ pozornosti vladni reformi socialnega zavarovanja in drugim ukrepom najnovejše socialne politike, ki je povzročila zelo ostro reakcijo opozicije in sindikatov, se je de Gaulle zadržal le pri posplošenih kritikah svojih nasprotnikov ter govoril le o bodočih nalogah, ki čakajo Francijo in njeno ljudstvo. Izognil se je tudi razlagi svoje politike v zvezi s prekinitvijo svojega obiska v Kanadi in svojih izjav v Quebecu, ki niso le sprožili burno reakcijo na Zahodu, marveč tudi v Franciji.

Lesni trg

v luči

16. avstrijskega lesnega sejma

Avstrijski gozdni posestniki posekajo zadnja leta okoli 10 milijonov kubičnih metrov lesa. Tega skoraj v celoti predela domača lesna industrija vseh vrst, pri čemer ga žage predelajo okroglo polovico. 56% rezanega lesa gre v izvoz. Od te količine ga kupi Italija več kot polovico, približno eno četrtino pa Zahodna Nemčija. Na ostalem evropskem in prekomorskem trgu se Avstrija z rezanim lesom torej le malo uveljavlja. Isto lahko rečemo tudi za druge izdelke, pri katerih je les glavna surovina.

Celokupna vrednost izvoženega lesa se giblje pri 6300 milijonih šilingov letno, kar predstavlja skoraj eno šestino celokupne vrednosti avstrijskega izvoza. Tako je torej les tudi v avstrijski zunanji trgovini zelo pomemben činitelj, vsled česar je naša država za razvoj na mednarodnem trgu z lesom zelo občutljiva. Občutljiva zlasti zaradi tega,

ker prevladuje drobno kmečko gozdarstvo, ker je spravilo lesa, ki raste v glavnem v alpskem delu dežele, razmeroma drago, ker je v državi od okroglo 4400 žag le 91 takih, ki imajo letno zmogljivost več kot 10.000 kubičnih metrov in

ker gre več kot tri četrtine izvoženega rezanega lesa v Italijo in Zahodno Nemčijo

Na svoji občutljivosti za razvoj na mednarodnem trgu z lesom trpi avstrijsko gozdarstvo in lesno gospodarstvo tudi letos. To najbolj kaže analiza, ki jo je v zvezi s 16. avstrijskim sejemom napravila strokovna zveza avstrijske žagarske industrije. Iz te analize sledi, da je prvo polletje tekočega leta na evropskem trgu z žaganim lesom nosilo pečat splošne negotovosti. Gospodarski recesiji v Zahodni Nemčiji je stal nasproti razmeroma sprejemljiv italijanski trg. Zaradi obsežnih snežnih polomov in polomov po vetru je prišlo v prvem polletju do prekomerne ponudbe lesa. Ta prekomerna ponudba pa je bila poglavitni faktor negotovosti tako v pogledu na kvaliteto, kakor tudi na kvantiteto ponudbe lesa.

Nazadujočega izvoza rezanega lesa v Zahodno Nemčijo povečani izvoz v Italijo ni mogel odtehtati. Zaradi tega je izvoz rezanega lesa v primerjavi z lanskim prvim polletjem nazadoval za 7 odstotkov, kar predstavlja okroglo 100.000 kubičnih metrov rezanega lesa. To nazadovanje so razumljivo najbolj občutile severne dežele, ki svoj les v glavnem izvažajo v Zahodno Nemčijo.

V svojem pogledu na nadaljni razvoj na trgu z rezanim lesom strokovna zveza avstrijske žagarske industrije pričakuje, da bo izvoz še nadalje nazadoval, medtem ko bo njegova ponudba zaradi dobav od pospravljenih polomov še naprej naraščala. Na nadaljno nazadovanje povpraševanja za rezanim lesom bo vplival tudi nejasen položaj na bližnjem vzhodu, predvsem pa dejstvo, da sta imeli minulo zimo tudi Zahodna Nemčija in Švica velike snežne pomele in polome po vetru.

Posledic nazadovanja izvoza lesa pa ne bosta občutili le žagarska in lesna industrija, marveč ga bosta občutila tudi kmetijstvo in kmečki ljudje. Občutila ga bosta tem bolj, ker so se težavam pri uvnočenju lesa zadnje mesece pridružile še težave pri uvnočenju goveje živine in prašičev.

Kmečki ljudje morajo zaradi tega letos, pa tudi prihodnje leto zelo natančno računati, v kakšne nadaljne investicije na svojih kmetijah se smejo spustiti.

Sovjetsko lesno gospodarstvo na celovškem sejmu

Na letošnjem avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu se poslovnim krogom in obiskovalcem prvič predstavlja lesno gospodarstvo Sovjetske zveze. Na sejmu je zastopano z dvema podjetjema in sicer s podjetjem EXPORTLES in s podjetjem STANKOIMPORT, ki razstavlja sovjetske stroje za obdelavo lesa.

Lesni sejem krepi sodelovanje na tromeji prijateljstva

V razvoju prijateljskega sodelovanja na meji med Furlanijo-Juljsko krajino, Koroško in Slovenijo igra vsakoletna sejmska prireditev v Celovcu že od vsega začetka pomembno vlogo. Ta vloga se veča iz leta v leto in je letos večja kot kdajkoli prej. Medtem, ko je za Jugoslavijo letos tudi Furlanija-Juljska krajina postavila na razstavišču svoj v oči padajoči, prikupni stalni paviljon, je bil letošnji semjski sporazum med Avstrijo in Jugoslavijo povečan od 20 na 23 milijonov šilingov.

V sklopu z letošnjim sejemom je ob njegovi otvoritvi zvezni prezident Jonas spregovoril posebne pohvale razvoja tega sodelovanja, gospodarski predstavniki na tromeji prijateljstva pa so dali ob tej priložnosti nove pobude, ki so pripravne, da pospešijo razvoj gospodarskega sodelovanja med podjetji in ustanovami teh pokrajin.

Celovški župan Ausserwinkler je kot predsednik sejma v posebni številki ljubljanskega "Gospodarskega vestnika" priobčil posvetilo, v katerem opozarja, da je Jugoslavija po gospodarskih zbornicah Slovenije in Hrvaške že dve desetletji stalna udeleženka celovškega sejma, ki ga bogati s svojimi posebnimi razstavami in ga krasi s svojim lastnim paviljonom. To sodelovanje ni rodilo le dobre posledice, marveč rodi nove in vse širše oblike tako v korist sejma, kakor tudi v korist utrjevanja razvijajočega se prijateljstva na meji in v korist neposrednega ustvarjanja za široko evropsko prijateljstvo in sodelovanje.

Podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije Janez Nedog je v intervjuju, ki ga je dal "Gospodarskemu vestniku" v zvezi z letošnjim sejemom zlasti naglasil naraščajoče zanimanje jugoslovanskih podjetij za ta sejem, čeprav je njegovo obeležje v glavnem omejeno le na lesno gospodarstvo. Ju-

goslovanski paviljon je postal že premajhen in ga bo treba v prihodnje povečati. Večje zanimanje tako razstavljalcev kot kupcev jugoslovanskega blaga je sprožila na eni strani uvedba globalne finančne kompenzacije, ki omogoča elastičnejše izvajanje sejemskega sporazuma. Na drugi strani pa pospešujejo ta razvoj čedalje obsežnejši osebni stiki med podjetji in poslovnimi ljudmi, še bolj pa ga bo pospešila razširjena menjava med mejnimi področji, na katere uveljavitvi delajo tri sosedne dežele skupno in ki bo med drugim razširila tudi sedanje sejemске sporazume.

Poverjenik za industrijo in trgovino Furlanije-Juljske krajine, dr. Marpillero pa je na tiskovni konferenci ob otvoritvi paviljona dejal, da je le-ta nadaljni dokaz pomena, ki ga ta dežela pripisuje razvoju gospodarskega in kulturnega sodelovanja s Koroško. To sodelovanje hoče še naprej okrepiti in razvijati njegove možnosti. Že prihodnje leto se bo predstavila z reprezentativno razstavo svojih podjetij, trenutno pa dela na ureditvi mednarodnega dokumentacijskega centra za lesno trgovino v Trstu. Vsa ta prizadevanja služijo cilju, ki ga ima skupno s Koroško in Slovenijo, da skupno postanejo v evropskem gospodarskem dogajanju vse aktivnejše in da ne ostanejo ob robu tega dogajanja.

Svetovno gospodarstvo v ogledalu Združ. narodov

Pred kratkim je izšel statistični letni zbornik Združenih narodov za 1966, ki med drugim navaja, da je proizvodnja živil v vseh deželah sveta v letu 1965 proti prejšnjemu letu narasla samo za 1 odstotek, medtem ko je proizvodnja po osebni celi za 1 odstotek nazadovala. Svetovno prebivalstvo sredi 1965 so ceni na 3.295.000.000 oseb, kar pomeni proti letu 1960 dvig za 290 mil., proti 1958 pa za 391 mil. Azija je imela brez Sovjetske zveze 1.380.000.000 prebivalcev, za 365 mil. več kot ostali svet. Evropa je še vedno najbolj naseljena celina s povprečno 90 prebivalci na kvadratni kilometer (svetovno povprečje 24 prebivalcev).

70 odstotkov svetovnega izvoza odpade na industrijske države

Statistiki so izračunali, da se je celotni svetovni izvoz v preteklem letu proti 1956 podvojil. Pri tem je znašal delež visoko industrializiranih dežel 69,4 odstotka, medtem ko se je odstotni delež dežel v razvoju zmanjšal od 24 na 19 odstotkov.

Industrijska proizvodnja — brez Kitajske — najbolj napreduje v vzhodni in jugovzhodni Aziji. Med 1950 in 1964 so lahko nekatere dežele povečale svoj bruto narodni proizvod letno za 6 odstotkov. Med temi deželami so Zahodna Nemčija, Izrael, Jamajka, Japonska, Mehika in Venezuela.

V 20 letih trikrat več nafte

Obseg pridobivanja nafte, ki je izpodrinila premog kot najvažnejšega nosilca energije, se je od leta 1948 potrojil; svetovna proizvodnja je 1965 narasla na okroglo 1.511.000.000 me-

terskih ton, kar je 9 odstotkov več kot v prejšnjem letu. Združene države Amerike so proizvedle 22 odstotkov celotne količine (385 mil. ton), Sovjetska zveza 16 odstotkov (243 mil. ton), dežele Bližnjega vzhoda — Iran, Irak, Kuvajt, Južna Arabija, Bahrein in Katar — 26 odstotkov (390 mil. ton).

Kmetijska proizvodnja zaostaja

Svetovna proizvodnja se je (brez Kitajske) lani povečala na splošno le za 5 odstotkov. Izvzemši tkanine in kemikalije so dežele v razvoju lahko lani svojo industrijo razmeroma hitreje razvijale kot industrijske dežele. Zaostala je spet poljedelska proizvodnja dežel v razvoju, spričo česar so morale te dežele uvažati več živil, kar je zahtevalo več že tako pičlih deviz.

Tudi dežele vzhodne Evrope so zaznamovale lani povečanje proizvodnje, k čemur je pa večidel prispevala odlična žetev. Medsebojna trgovina dežel vzhodnega bloka je 1966 nazadovala, njihovi investicijski programi so se osredotočili na znižanje proizvodnih stroškov. Industrijska proizvodnja socialističnih dežel je lani narasla za 8,4 odstotka proti 8,7 odstotka v letu 1965.

Izven vzhodnega bloka je industrijska proizvodnja lani proti 1965 narasla za 7 odstotkov, vendar so se proti koncu leta pojavili znaki oslabitve tega naraščanja. V Združenih državah je bilo to opaziti v glavnem pri industrijah, ki delajo za civilno potrošnjo, zlasti pri stanovanjskih gradnjah, medtem ko je bila v zahodni Evropi prizadeta zlasti industrija tkanin in kovin.

stavlajo do 80 % iglavci. Za takojšen posek zrelega lesa ima Sovjetska zveza 58 milijard kubičnih metrov, vsakoletni prirastek pa cenijo na 835 milijonov kubičnih metrov. Zgolj z gojitvenimi ukrepi na površini 3,1 milijona hektarjev gozdne površine je Sovjetska zveza lani pridobila okroglo 25,5 milijona kubičnih metrov lesa.

V zadnjih 20 letih je Sovjetska zveza spravilo lesa zboljšala za 70 %, proizvodnjo furnirjev pa za 80 %, medtem ko je proizvodnjo rezanega lesa potrojila, proizvodnjo papirja in lepenke pa početrila. Sečnja, spravilo in žaganje lesa je medtem takorekoč polnomehanizirala. Njena papirna industrija je na poti avtomatizacije, njena dnevna zmogljivost pa se giblje med 450 in 900 ton papirja. Avtomatizirana je tudi njena industrija plošč, kar pa tiče žagarskega, pa sedaj uvaja obrate z letno zmogljivostjo 500.000 do 1 milijon kubičnih metrov lesa. Podobne dimenzije ima tudi njena industrija furnirjev in industrija lesnih plošč.

Ob takih dimenzijah je torej naravno, da odplove — kakor je bilo povedano — na mednarodni trg z lesom iz sovjetskih pristanišč dnevno 150 ladij, medtem ko istočasno zapusti 1400 vagonov lesa sovjetske železniške postaje. Sovjetski lesni izdelki so se uveljavili že v 70 državah, glavne uvoznice pa so Velika Britanija, Zahodna Nemčija in Holandska.

POŠIROKEM SVETU

TRST. — V Trstu pripravljajo študijsko srečanje o temi "Evropska gospodarska skupnost in vzhodne dežele". Srečanje je predvideno za čas od 22. do 24. septembra, udeležili pa se ga bodo gostje iz Poljske, Romunije, Češkoslovaške, Bolgarije, Jugoslavije, Madžarske in Sovjetske zveze.

MEXICO. — Na konferenci latinskoameriške solidarnosti (OLAS) v Havi so se sporazumeli, da bodo vskladili boj latinskoameriških narodov proti imperilizmu in nadvladi ZDA v Latinski Ameriki. To naloge so zaupali stalnemu odboru s sedežem na Kubi in nacionalnim sekcijam v vseh latinskoameriških državah. Svoja stališča so udeleženci konference pojasnili v deklaraciji 60 točk, pred tem pa so sprejeli nad 40 resolucij o tem vprašanju. Kubanski premier Fidel Castro je ocenil sklepe te konference kot veliko ideološko zmago pravih revolucionarjev nad pokusti, da bi revolucionarno gibanje Latinske Amerike odvrnil od poti oboroženega boja kot temeljne in edinomožne poti v sedanjih razmerah. V svojem govoru je nadalje dejal, da je vsa Latinska Amerika razen Mehike že dozorela za revolucijo.

BUZUMBURA. — Borba za življenje nekdanjega kongoškega predsednika Combeja se je v zadnjih dneh zaostila. V borbo so se vključili spet beli plačanci, ki so prevzeli popoln nadzor nad obsejnim mestom Bakavu. Voda belih plačancev Belgijec Jean Schramm je izjavil, da je pripravljen, da se pogaja s kongoškim predsednikom Mobutujem, pri čemer pa je zagrozil, da se bo podal proti Katangi, če Mobutuova vlada v Kinshasi njegov predlog odbije. Od Mobutuja je zahteval, naj doseže, da bo Combe spuščen na svobodo in da bo vključen v sedanjo kongoško vlado. Mobutu je na to zahtevo odgovoril z napadom 2000 svojih pristavev na belgijsko veleposlaništvo v Kinshasi.

RAVALPINDI. — V Islamabadu je bila minule dni konferenca za razvoj Pakistana, Irana in Turčije. To je bil sedmi sestanek ministrskega sveta pakistanske države, ki so ga ustanovili pred tremi leti. Delegacije so vodili zunanji ministri, konferenci pa je prisostvoval tudi pakistanski predsednik Ajub Khan. V svojem govoru je dejal, da se je v svetu povečala nevarnost za mir, odločno pa je poudaril, da polrebujejo udeležene države sedaj predvsem mir, da lahko uresničijo načrte regionalnega sodelovanja in razvoja, ki je cilj tega pakta.

BONN. — Zahodnonemška vojaška industrija se trudi, da bi dobila velika vojaška naročila od manjših držav, članic Atlantskega pakta. Pri tem se ji je posrečilo, da je od Belgije dobila naročilo za več sto novih tankov tipa "Leopard". Sedaj se trudi, da bi dobila naročilo za 600 tankov istega tipa iz Holandske.

KAIRO. — Nekaj afriških držav se je zedinilo, da bodo 13. septembra v Kinshasi v Kongu sklicali konferenco šestov držav in vlad afriških držav. Pred tem "afriškim vrhom" bo 6. septembra konferenca zunanjih ministrov afriških držav, ki bo sestavila dnevni red za srečanje 13. septembra.

KAIRO. — Prijateljske države iz Zahoda in Vzhoda so ponudile Združenim arabskim republikam kredite v znesku 253 milijonov dolarjev. Te kredite so ponudile za tekoče leto, da ji pomagajo iz težav, ki so nastale po izraelski agresiji. Dobri dve tretjini teh kreditov je namenjenih za bančne transakcije, preostali znesek pa za uvoz.

ENUGU. — V teku nemirov, ki so nastali v Nigeriji, se je vzhodna nigerijska pokrajina Biafra odcepila od Nigerije. Glavni štab oboroženih sil te pokrajine je konec minulega tedna sporočil, da so biatske čete zasedle že 15 mest, katerih garnizije so kapitulirale. To vest je potrdil tudi predstavnik nigerijske vlade v Lagosu. S tem v zvezi je ameriško znanje ministrstvo svojim državljanom svetovalo, da zapustijo zasedena ozemlja. V tem območju živi več sto ameriških državljanov, ki so zaposleni pri petrolejskih družbah in ameriški organizaciji "korpus miru".

BEOGRAD. — Turistična reka v Jugoslavijo je letos v stalnem naraščanju. Medtem, ko je v prvih šestih mesecih jugoslovanske mejne prehode prekorčilo 7,8 milijona tujcev, so jih v juliju zgolj na mejnih prehodih Škoflje, Fernetiči in Sentilji našli blizu 5 milijonov. Julija je bilo ob Jadranu za 10 do 25 odstotkov več tujcev, kot v lanskem juliju. Turistični naval na Jugoslavijo je trajal tudi v prvi polovici avgusta.

WASHINGTON. — Ameriški senat je z 51 proti 35 glasovom zavrnil zahtevo republikanskega senatorja Dirksena, naj bi preprečeval financiranje prodaje ali posojanja ameriške opreme socialističnim državam. Povod za to zahtevo je bil sklep predsednika Johnsona, da podpre prodajo ameriških strojev v vrednosti 50.000.000 dolarjev za avtomobilsko tovarno, ki jo gradi italijanska družba FIAT v Sovjetski zvezi. Ameriški sodelavci pri tej tovarni je sedaj odprta pot.

ATENE. — V Grčiji se ni konec čistk. Grški vojaški režim se nadalje odpušča "neobojljive" uradnike. Še samo minulo soboto so odpuščali 150 uradnikov v zvezi s socialno varstvom in 10 višjih uradnikov v ministrstvu za promet. Odpuščili so tudi 118 višjih oficirjev in zdravnikov med policijo, istočasno pa so obsodili 7 oseb na sedemmesečni do triletni zapor.

ADEN. — V Adenu je v petek minulega tedna izbruhnila splošna stavka kot protest proti britanski upravi v koloniji in proti misli OZN, ki proučuje položaj v Adenu, odkar je tam začelo gibanje za nacionalno osvoboditev Adena. Britanska garnizija, ki šteje nekaj 12.000 vojakov, je takoj stopila v pripravljenost, pristati pa so jo tekom sobote napadli in izstrelili proti britanskim četam 26 min. Stavka je trajala dva dni.

RIM. — Papež Pavel VI. se je v soboto v Vatikanu pogovarjal z metropolitom ruske pravoslavne cerkve iz Leningrada Nikodimom. Metropolit se je nato podal v Atene in nato na otok Kreta, kjer se je udeležil svetovnega sveta pravoslavne cerkve.

ZAGREB. — Veliki jugoslovanski naftovod od Bakra ob severnem Jadranu do Pančeva pri Beogradu se približuje svoji realizaciji. Septembra bodo pričela jugoslovanska podjetja graditi 120 km dolgi odsek med Bosanskim Brodom in Opalcem na Donavi. Ta odsek bo dograjen do junija prihodnjega leta.

O slovenskem ljudskem plesu

Danes objavljamo drugi del referata prof. Mirka Ramovša, ki ga je imel na slavnostnem zborovanju ob priložnosti drugega dneva Koroške folklorne 5. avgusta 1967 v Beljaku.

Podobno formo petega plesa, kot jo poznamo pri prvem reju, to je da se petje ob korakanju plesalcev izmenjava s plesom na instrumentalno spremljavo, je ohranil ponekod na Slovenskem

štajeriš.

Med plesi, ki kažejo največ skupnih potez s plesi severnih sosedov (šotiš, nojkatoliš, pajeriš, zibenšrit, ceperl), je štajeriš najstarejšega izvora. Kot peto-instrumentalni ples je bil razširjen po vsem severnem področju Slovenije, do danes se je ohranil v Zgornji Savski dolini in v hribih nad Mežiško dolino in Zgornjo Savinjsko dolino. Štajeriš kot čisti instrumentalni ples je mlajša razvojna stopnja in kot tak se je razširil tudi v druge slovenske pokrajine. Pri štajerišu v paru nastopajo tri vrste plesnih figur. V najpreprostejši se plesalka z rahlo tekačnimi koraki vrtil pod visoko dvignjeno plesalčovo desnico v desno ali levo. Ista figura se lahko ponovi v zamenjani vlogi.

Štajeriš kot obredni svatbeni ples z izmenjavajočim petjem in plesom pozna le to figuro. Druga figura nastopa iz previjanja pod dvignjenimi, ves čas trdno sprjelimi rokami obeh soplesalcev. V zadnji enostavnejši figuri se oba plesalca, obrnjena v isto smer, držita spredaj ali zadaj s prekrizanimi rokami in se vrtila okoli skupne osi. To figuro je najti zlasti na jugu slovenskega ozemlja.

Poleg oblike štajeriša v paru je na Gorenjskem poznan štajeriš v troje ali z več plesalci. V troje plešeta štajeriš dva fanta in eno dekle, pa tudi en fant z dvema dekletoma. V primerih štajeriša s štirimi ali več plesalci, ga plešejo sami fantje. Previjanje je včasih kombinirano s premetom.

Pri nas razvojno najmlajša in zato danes najbolj razširjena vrsta plesov so plesi na čisto instrumentalno spremljavo, ki so obenem po koreografski obliki parni plesi. Na Slovenskem danes prevladuje kot glavni instrument harmonika, le Bela krajina pozna tamburaški sestav. Ljudstvo rado parafrazira godčevo melodijo in ritem čisto instrumentalnih plesov s kratkim tekstom. Taka

pesmica služi predvsem kot mnetehnično sredstvo za plesne gibe in tudi za oznako plesa. Vloga teh pesmic je pri plesu popolnoma sekundarnega značaja in jih ne smatramo za plesne pesmi.

Med plesi s takimi parafrazami je na prvem mestu

sedmorka

(sedem besedi, šetepaši, zibenšrit, zimšrit). Ples je splošno znan po celi Sloveniji, koreografsko ni doživel posebnih sprememb in se pleše kot drugod po Evropi. Zanimiva varianta je doma v Beli krajini. Medtem ko je pesemska parafraza drugod navadno dokaj banalna, nam omenjena poje o kopinji in pšenici. Parafraza se pri tej varianti vedno poje in je postala plesna pesem. V Dobropoljah na Dolenjskem je zibenšrit prevzel funkcijo obrednega svatbenega plesa, na svatbi ga pleše ženina z materjo.

Podobne pesemske parafraze kot sedmorka pozna tudi ples

mrzulin

ki je razširjen po vsej Sloveniji pod različnimi imeni, navadno kar po prvem verzu parafraze (mrzulin, muzulin, podedajga, cev teden). Ritem in ime kaže, da je mrzulin daljni sorodnik poljske mazurke. V osnovi so si razne variante med seboj koreografsko precej enake, razlikujejo se predvsem v držki rok in vrtenicah. Bistvena razlika je le v stilu. Na Gorenjskem, kjer je najbolj razširjen, ga plešejo živo, s poskoki, potki in hitrimi vrtenicami, znane pa so tudi mirnejše variante. Podobno ga plešejo na Dolenjskem in Primorskem. V Prekmurju, kjer ime „šamarjanka“ kaže na mazurkino sestro varšavjanko, je korak mehkejši, z rahlim vertikalnim nihanjem, nameslo vrtenic nastopajo le polobrat. Mrzulin je na Slovenskem priljubljen in se je razmeroma dobro ohranil še do danes.

Med plese, ki so po Sloveniji najbolj razširjeni, vsekakor sodi

polka

od katere se danes plešeta predvsem enostavnejša dvokoračna polka in polka z menjalnim korakom in s poskokom, spretnješi plesalci pri „toplarci“ podvojijo hitrost vrtenice. Veliko število polk je takih,

ki imajo glede na melodijo različna imena, največkrat po kraju, kjer so nastale, vendar se koreografsko v ničemer ne ločijo med seboj. Od figuralnih polk sta tudi pri nas splošno znani „ta požugana“ (špic-polka) in „križna polka“ (krojcpolka). Posebnost je potrkana polka, katere ritem je v 3/4 taktu, po vsebini pa spada v vrsto ljubezenskih plesov, saj je v njej poudarjena mimična igra snubljenja med fantom in dekletom. Na svatbi se plešejo gorenjske svatbene polke, ki so koreografsko izvirne in figuralno razgibane. Svojsvena lahkost in mehkoča se razodevata v primorski „stari polki“ in dopaši polki. Po vsej Sloveniji so doma žustar polke, ki so navadno po Gorenjskem spremljane s pesmijo. V mimični igri so si vse podobne, le da pri prekmurski varianti kleči samo fant. Plese, ki jih literatura imenuje „die Wechselhupftänze“, zastopajo pri nas „brc polka“, „hupi polka“ in v Prekmurju „točak polka“. Podobne elemente vsebuje tudi slovenski istrski šaltin.

Tedenski spored poletnih kulturnih prireditev

● BREŽE:

- 18. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
- 19. 8. — Schiller: **ZAROTA FIESCA**
V GENOVI (zadnja predstava)
- 20. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
- 21. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
- 24. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
- 25. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
- 26. 8. — Moliera: **NAMIŠLJENI BOLNIK**
(zadnja predstava)

● LJUBLJANA:

- 18. 8. — „PIKOVA DAMA“, barvni film v izvedbi „Bolšoj teatra“ iz Moskve
- 22. 8. — Mikeln: „2x2=5“, satirični kabaret, Mestno gledališče Ljubljana
- 24. 8. — Satirični kabaret skupine „METLA 66“, Ljubljana

● SPITTLA:

- 18. 8. — Sternheim: **KASETA**
- 21. 8. — Kleist: **ZLOMLJENI VRC**
- 22. 8. — Labiche: **CELIMAR**
- 23. 8. — Nestroy: **NEPRIČAKOVANO**
- 24. 8. — Kleist: **ZLOMLJENI VRC**
- 25. 8. — Sternheim: **KASETA**
- 26. 8. — Labiche: **CELIMAR**

Slovenski oktet se je drugič pomladil

Slovenski oktet, kakor ga po sestavi, pa tudi po interpretaciji poznamo v slovenskem svetu in po koncertnih dvorah Amerike, Azije in Evrope, bomo slišali le še na ploščah, kjer je ovekovetil svoje številne občudovanja vredno zapete pesmi. Slovenski oktet se je namreč zadnje čase drugič pomladil in izpopolnil z novimi, mlajšimi pevci. Minuli teden se je predstavil v svojem novem sestavu, ko je imel v okviru Ljubljanskega festivala svoj prvi koncert na dvorišču Univerze. Njegovemu koncertu je prisluhnilo nad 700 obiskovalcev, med katerimi je bilo izredno veliko turistov, ki so se ta dan mudili v Ljubljani. Ker je bil razpoložljiv prostor razprodan, mnogi od njih niso dobili prostora.

Od prvega Slovenskega okteta so nam ostali le še spomini, o drugem pa nam še zgovorno pričajo njegove plošče in posnetki za radio skoraj po vseh deželah, kjer je koncertiral. Le-te so s tem postale verjen dokument velike umetniške vrednosti tega najbolj reprezentativnega ansambla, ki smo ga Slovenci kedaj koli imeli. Te plošče in posnetki so sedaj nepozaben spomin na izvrstne umetniške dosežke, ki so jih dosegli Janez Lipušček, Gašper Dermota, Marij Kogoj, Božo Grošelj, Andrej Strukelj, Tone Kozlevčar, Marjan Štefanič in Dragiša Ognjanovič.

S svojo drugo pomladitvijo je Slovenski oktet dobil tenoriste Jožeta Koresa, Danila Čadeža in Petra Ambroža ter basista Petra Careta.

Nekdaj zelo razširjene plesne igre, kot so

ples z metlo, špegutanc, žeseltanc in vrabčev ples

so skoro opuščene, le „povšterlanc“ še živi, plešejo ga na svatbah. Koreografsko so si vse slovenske variante podobne, plesalci stojijo ali se po taktu pomikajo po krogu naprej, plesalec, ki izbira, je v sredini kroga, melodija je poljubna. Izjema je le vzhodno slovensko ozemlje. V Beli krajini (Vinica) ima povšterlanc ustajeno koreografsko formo, spremlja pa ga še plesna pesem, kakršno poznajo vsi severovzhodni predeli Jugoslavije. Enaka velja za prekmursko varianto, ki jo tam imenujejo **Marko skače**. Pesem prekmurskega povšterlancu ima izrazito svatbeni karakter in kaže na starejši izvor plesa. In še neko posebnost ima, blazino je tukaj zamenjal robec, odpadel je tudi sicer obvezen poljub.

Poleg parnih plesov so na Gorenjskem in v Prekmurju doma plesi v troje, en fant pleše z dvema dekletoma. To niso štajeriš, vsebinsko pa prav tako spadajo med ljubezenske plese. Posebnost med temi plesi je oni, kjer fant pleše z **majolico** na glavi (Gorenjska), izrazito ljubezenskemu momentu se pridruži še tekmovalno-spretnostni. Ob tem bi omenil še edini slovenski moški ples „**tkalečko**“ iz Prekmurja. Nekdanji cehovski ples, ki je ponazarjal premikanje tkalskega čolnika, ima danes izključno spre-

nostni značaj. Izkaže se tisti, ki bolje in hitreje pretika robec pod kolonom.

Na koncu še nekaj o plesih Slovencev v Reziji, gorski dolini sredi Zahodnih Julijskih Alp. V primerjavi s plesi drugih slovenskih pokrajin kažejo ti docela svojo podobo. Rezijani poznajo in plešejo en sam ples — **rezijanko**, ki po zunanji obliki spominja na contradance, plesalca plešeta z nasprotnih si mest drug mimo drugega in s tem menjavata svoji osnovni plesni poziciji. Partnerja se med plesom nikoli ne primeta, ženska se drži z rokami za krilo, roke moškega so spuščene ob telesu. Pri plesu se enakomerno pozibavajo, konec melodične fraze je dosledno poudarjen z enim ali več potki. Plesni korak koreografsko ni ustaljen, je improviziran. Instrumentalno spremljavo k plesom tvorita „**cytila**“ (violina) in „**brunkula**“ (mali bas na tri strune), ki drži v basu ves čas en sam ton (burdon) ali pa prazno kvinto. Kljub temu, da Rezijani kot delavci prežive polovico življenja zdoma in so podvrženi najrazličnejšim vplivom modernega sveta, je njihov plesni izraz ostal neokrnjen do danes.

Ta pregled je le delno predstavil slovensko ljudsko plesno kulturo in ni mogel zajeti vseh koreografskih, stilnih, vsebinskih posebnosti in finesses. Dokončne podobe si zaenkrat sploh še ni mogoče ustvariti, kajti raziskave bodo še marsikaj odkrile in razjasnile.

Sedanja slovenska stvarnost ima trdne temelje

Pod tem naslovom priobčujemo izveščke iz govora predsednika republike konference SZDL Janeza Vipotnika, ki ga je imel v RTV Ljubljana na predvečer letošnjega praznika vstaje slovenskega naroda, 22. julija. Njegov govor je istočasno odgovor na razna rovarjenja slovenske emigracije, o katerih zlasti priča knjiga „Slovenija včeraj, danes, jutri“, ki je letos izšla pri celovski Mohorjevi družbi.

Šestindvajset let v razvoju nekega naroda ni dolga doba, toda toliko bolj pomembna, kolikor bolj je izpolnjena z zavestnimi in izvrstnimi dogajanjmi, ki jih ustvarja in razvija moč in sposobnost množic. Čeprav se nam nekateri načrti socialistične graditve zaradi objektivnih pogojev razvijajo počasneje, kot želimo, ni mogoče ovreči trditve, da je socialistična revolucija, predvsem pa sistem samoupravljanja na široko sprostil delovne in ustvarjalne energije slovenskega delovnega človeka v graditvi boljšega in lepšega življenja, kakršne lahko doseže le resnični gospodar na svoji zemlji. Ustvarjena raven življenja na Slovenskem je plod ne samo realnega programa o gospodarskem in kulturnem napredku na osnovi svobodne družbene demokratične ureditve, marveč tudi plod neprestanega utrjevanja enotnosti delovnih ljudi, združenih v Socialistični zvezi in trdno povezanih v Zvezo komunistov kot idejno politično organizirano silo, hkrati pa tudi plod bratstva in enotnosti z drugimi narodi Jugoslavije, med katerimi je slovenski narod enakopravno odločujoč faktor v vseh vprašanjih, ki

se jih loteva in razrešuje jugoslovanska skupnost.

Izkušnje nas učijo, da moramo v nevarnosti računati predvsem na lastne sile. Najbolj poučen primer za to je narodnoosvobodilni boj. Letos praznujemo petindvajsetletnico ustanovitve prvih štirih slovenskih brigad, Tomšičeve, Gubčeve, Cankarjeve in Serčerjeve. Te brigade so s svojimi borbenimi izkušnjami, svojo udarno močjo, s svojo aktivnostjo in moralno-politično prepričljivostjo začele obdobje formiranja vseljudske in zmagovite narodnoosvobodilne vojske Slovenije. Aktivnost preživelih borcev teh brigad, pa tudi vseh drugih udeležencev narodnoosvobodilne vojne pomeni nepogrešljiv faktor ne le v organizaciji obrambe, marveč tudi v oblikovanju novih družbenih odnosov in v patriotski vzgoji predvsem mladejšega rodu. Zato se moramo kot doslej tudi v prihodnje zavzemati za takšen družbeni angažma, ki določeno kaže na spoštovanje svoje borbene preteklosti in kar najbolj vključuje v družbenopolitično delo bivše borce, saj ustreza to njihovu velikemu ugledu, izkušnjam in pripravljenosti, da se bore za socialistične cilje, istočasno pa moramo zadostiti družbeni potrebi po tem, da se aktivna prisotnost in vpliv borcev čuti povsod, kjer se ustvarjata napredna družbena akcija in socialistično javno mnenje.

Šestindvajset let za človeško življenje ni dovolj dolga doba, da bi se pozabile bridke izkušnje. In že spet so se pojavili glasniki, ki hočejo braniti politiko tistih skorumpiranih in diskreditiranih reakcionarnih sil, ki so v najusodnejših dneh slovenskemu narodu obrnili hrbet, ga pustili na cedilu in izdali. Govorijo o tem, da so komunisti prevarali slovenske borce, izdali njihove nacionalne interese in narodnostne inspiracije, podvrgli narodne krstne ideje komunističnega bratstva, kar pa, trdijo, v sedanjih jugoslovanskih razmerah ne pomeni nič drugega kot podrejeni položaj Slovenije in njeno ekonomsko izkoriščanje. Četrto plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov in procese, ki jih je sprožil v jugoslovanskem družbenopolitičnem življenju, da bi bila demokratična in samoupravljalna pot bolj trdna, so, kot običajno ob vsaki etapi našega razvoja, napačno ocenili kot razrahljanost naše družbe. Zato podžigajo k oblikovanju vseh mogočih obtožb in kritik dela slovenske emigracije v zamejstvu. Kritika slovenske nacionalne politike v jugoslovanskem državnem okviru ter kritika slovenske politike do njenih narodnostnih manjšin dobiva zdaj še ostrejšo in še netolerantnejšo obliko. Obtožujoča družina pozablja, da mi vsi, ki smo doživljali staro Jugoslavijo in drugo svetovno vojno, nismo kratkega spomina, da nam je še živo pred očmi delovanje tistih politikantskih skupin, ki so imele v stani državi vse možnosti za reševanje težkih nacionalnih in socialnih

problemov, pa so napravile bore malo in so se diskreditirale v očeh množic, zdaj pa nam hočejo dati lekcije; nismo pozabili, kako so se v najtežjih časih povežale s tujimi osvajalci proti lastnemu narodu, česar noben argument ne more izbrisati. Ni težko spregledati njihovega poizkusa, da bi svoje izdajalsko ravnanje prikrili s tem, da podtikajo, obrekujejo, cikajo in poniglavo zanikajo vse, kar je slovensko ljudstvo doseglo v medvojnem in povojnem času na osnovi idejno-političnega koncepta komunistov, pri tem pa kot nekdanji tudi danes vidijo edino bodočnost Slovenije ne v njeni neodvisnosti in samostojnosti, marveč v vazalskem klečeplazništvu do zapadnih imperialističnih sil.

Ob prazniku dneva vstaje slovenskega naroda, ko se s ponosom zaziramo v preteklost in hkrati pogumno premagujemo težave današnjega dne, je mogoče samo en dogovor, dogovor v duhu našega najdragocenejšega izročila: da krepimo našo enotnost, da osredinimo naše akcije na ključne točke napredka družbe, da naprej razvijamo družbene odnose in samoupravljanje, da odločno branimo in dosledno izvajamo koncept gospodarske in družbene reforme, da utrjujemo bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije. Požrtvovalno delo in ustvarjalnost na osnovi premišljenih programov je porok nadaljnjemu napredku Slovenije. Tako bomo izpolnjevali tisto obljubo, ki smo si jo naložili pred šestindvajsetimi leti in katere visoka vrednost je zdrnila, pritegnila in strnila slovenske množice k vseljudski vstaji.

Obiski na celovškem sejmu

V torek je avstrijski lesni sejem obiskal generalni sekretar Zvezne trgovinske zbornice dr. Alfred Wakolbinger. Posebno se je zanimal za razstavo gospodarsko pospeševalnega zavoda. O duhoviti koncepciji in visoki aktualnosti razstave je bil navdušen in izjavil prepričanje, da je nova organizacija velesejma izhodišče za razveseljiv in pozitiven razvoj, ki je viden že vstopovod.

V ponedeljek pa se je mudila na sejmu delegacija funkcionarjev francoskega lesnega sejma v Epinalu. Delegacija sta sprejela prezident sejma župan Ausserwinkler in direktor sejma dr. Kleindienst. V Epinalu bo prihodnje pomlad francoski lesni sejem, ki se bo ponavljal vsako drugo leto. Ta sejem je šele v začetnem stadiju, zaradi česar so njegovi funkcionarji prišli v Celovec, da proučijo organizacijo in način avstrijskega lesnega sejma. Delegacija je bila mnenja, da je avstrijski lesni sejem v Celovcu v primeri z drugimi podobnimi razstavami najzanimajše sejem te stroke v Evropi. Pobuda za sklenitev medsebojnega prijateljstva med sejmskima mestoma Epinalom in Celovcem je bila od predsednika Ausserwinklerja pozitivno sprejeta ter jo bodo po možnosti uresničili.

Sejem pa je v sredo dopoldne obiskal tudi minister za promet in podzavljene obrate dipl. ing. dr. Ludwig Weiss. Minister je izjavil, da ima kot dober poznavalec in star gost koroških sejmov najgloblji vtis o kvaliteti letošnjega sejma ter je izrekel korošcem svoje čestitke.

V ponedeljek je nad 40 koroških

komunalnih politikov, to je zastopnikov občin obiskalo sejem. V okviru ekskurzije Avstrijske zveze mest so si ogledali razstavo. Izjave mnogih predstavnikov občin so bile izraz občudovanja ogromne, pestre in bogate gospodarske razstave v deželni glavni mestu. Svoje pozitivne pripombe k razstavi ter tudi koristne nove pobude so izrekli župan Müller iz Paterniona, župan Sorgo iz Borovelj, župan Hosp iz Velikova, župan Hatz iz Spitala, mestni svetnik Maier iz Beljaka in podžupan Mössbacher iz Šmohora. Skoraj vse izjave bi lahko združili na en imenovanik o pomenu in koristi mogočne gospodarske prireditve na Koroškem, ki predloži razvoj in stopnjo zmogljivosti uma in dlani doma in iz širnega sveta 33 držav Evrope in Azije. Avstrijski lesni sejem

ni le reprezentant koroškega in avstrijskega lesnega gospodarstva, je med drugim dejal župan Hosp, temveč tudi dokumentacija gospodarstva nevladne Avstrije v porajajočem se evropskem združevanju.

KESTAG NA SEJMU

KESTAG iz Borovelj je zastopana na celovškem sejmu z reprezentativno razstavo jeklenožične opreme, kar predstavlja nov proizvodni program tega podjetja. Podjetje je minulo leto praznovalo šestdesetletnico svojega obstoja. V teh desetletjih se je razvilo v eno najbolj pomembnih podjetij v svoji stroki. Trdka je že pred leti proizvajala sedežno opremo za uporabo na prostem. Danes je to zvrst proizvodnje izpopolnila in izoblikovala v moderno, prijetno in praktično premo.

Žalosten dogodek v Podnu

V Podnu in v okolici in tudi v Borovljah je minule dni pretresla prebivalstvo žalostna novica, da je tragično preminula komaj 18-letna pri vseh priljubljena mlada brhka deklica. Zaposlena je bila kot prodajalka v trgovini Kometter v Borovljah, zato jo je poznalo seveda veliko ljudi.

V poned. zvečer je bila na nekem plesu v Dolah pri Borovljah. Dan pozneje pa je policijski uradnik Janeschitz iz Celovca, ko se je sprehajal s svojo materjo v Podnu, našel v nekem tolmunu le nekaj sto metrov oddaljeno od gostilne Waldhauser oblečeno žensko. Izkazalo se je, da je utopljenka Doroteja

Laussegger iz Podna. Janeschitz je najprej našel ob vodi lepo zvrhan del obleke, ogrlico in čevlje, zato se je zanimal, kaj bi naj to pomenilo, pri čemer je odkril utopljenko. Policijski uradnik se je nemudoma podal v gostilno Sereinig, odkoder so alarmirali orožništvo. Dognati je bilo treba ali je deklica umrla nasilne smrti po zločinski roki, ali zaradi nesreče ali pa je življenje samo končalo. Orožništvo je takoj pričelo z raziskavanjem zadeve, z Graza pa je prispel univerzitetni docent dr. Maurer, ki je izvedel obdukcijo in ugotovil, da je Doroteja utonila, ker ni našel znakov nasilnega vzroka smrti.

Ljudje seveda različno sklepajo, kaj bi moglo mlado nadebudno deklico v cvetu mladosti privedi do tako usodnega koraka. Nazadnje so jo videli v Borovljah med prvo in drugo uro v torek zjutraj, doma svoji materi pa so bile zadnje besede, ko je šla na ples, da bo prišla zaradi tega nekoliko pozneje domov. Domnevajo, da so vzrok Dorotejine prostovoljne smrti zapletljivi v mladi ljubezni, med dvema fantoma — točnega pa seve ne bo zvedel nikoli nihče. Verjetno je samomor storila v trenutnem sklepu in prehitri odločitvi.

Ljudje imajo globoko sočutje s hudo prizadetimi svojci, ki so zgubili tako mladega družinskega člana.

KOLENDAR

Petek, 18. avgust: Helena
Sobota, 19. avgust: Ludovik
Nedelja, 20. avgust: Bernard
Ponedeljek, 21. avgust: Ivana
Torek, 22. avgust: Br. sr. M.
Sreda, 23. avgust: Filip
Četrtek, 24. avgust: Jernej

Križem počitnic

GLOSARJEVI ZAPISKI

Prav v času oddiha se manjšajo razdalje med različnimi ljudstvi na svetu. Izmenjavajo si civilizacijo in vse druge dobrate napredka. Čas je poln slavni dogodkov, imenitnih svatob, raznovrstnih festivalov, biala in prireditve.

Pred kratkim je bila v lichtensteinskem glavnem mestu Vaduzu poroka prince Hansa Adama z grofijo Kinsky. Ta »dogodek leta« so prinašali tudi po televiziji. Za to slavo so razdelili med radovedno občinstvo 30.000 piščancev, 100.000 l piva je steklo brezplačno po žejnih grlih; pojedli so 60.000 klobas. Za kritje teh stroškov so izdali poštne znamke, katerih prodaja je prinesla 6 milijonov DM.

Indija ima tri milijone podgan, ki požrejo četrtno vseh pridelkov, in 250 milijonov krav, od katerih da ena na leto povprečno 200 l mleka. (Pri nas dobivljamo od ene krave tudi že 4000 in več litrov mleka letno.) Amerika ima 2 in pol milijona traktorjev, Indija 10.000. 400 milijonov Indijcev berači za »bakšiš«, drugi goljufajo turiste. Število prebivalstva eksplozivno narašča: leta 2000 bo štela Indija milijard ljudi. Ta življenja so druga za drugo brez vsake vrednosti. Nepregledne mase umirajo od gladi. V državi Bilhar, v enem najplodnejših predelov Indijske Unije, je lani izostal dež; pada-

vina, ki pomeni življenje; to, kar pomeni Nil za Egipt. V Bilharju je izostal. Zdaj razpada zemlja v prah. Povsod razsaja lakota.

10% vsega indijskega prebivalstva zasluži mesečno 16 šilingov. Drugih 10% pride na 23 šilingov mesečno. Dohodki naslednjih skupin znašajo 28 šilingov, 34 šilingov, 42 šilingov, 50 šilingov. Dohodki za 60% vseh Indijcev leže torej pod 50 šilingi mesečno. Naslednjih 30% zasluži nad 50 šilingov, te že lahko prištevajo med bogate. Samo 10% jih plava v denarju.

Gerd Bacher, generalni intendant avstrijskega radia, je izjavil pred kratkim: »Zasluzim 23.000 šilingov netto mesečno in to je za mojo službo slabo plačano.«

Lichtensteinski princ je star 22 let, njegova zaročenka 27 let. Oba sta se poročila mlada. V Indiji v teh letih umirajo od starosti in onemoglosti. Povprečna starost stalno pada. Pred dvajsetimi leti je bila še pri 23 letih, danes znaša okoli 21 let.

Ta dejstva naj nam ne vzamejo počitnic, naj nas tudi ne začudijo. Čuditi se pomeni nekaj, kar prinaša življenje, ne poznati. Tudi zgrozili se ne bomo ob tem (Indija je tako daleč). Mogoče pa se bomo morali nehati pritoževati, kako hudo nam prede.

Objava

Na Državni gimnaziji za Slovence so ponavljalni izpiti v ponedeljek, 11. septembra ob osmi uri.

V torek, 12. septembra so sprejemni izpiti za prvi razred. Prijavite učence ali učeno v pisarni vsak četrtek od 8. do 10. ure ali pa pismeno na naslov: »Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.« Potrebni dokumenti: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in zadnje letno spričevalo.

V sredo, 13. septembra je ob 14. uri vpisovanje za vse razrede.

V četrtek, 14. septembra je ob 9. uri začetna služba božja in ob 13.15 prvi redni pouk.

Ravnateljstvo

Planinska vas na Peci

Ni še mnogo znano o nameri, da hočejo v naselju Koprivna-Peca zgraditi novo planinsko vas. Šestnajst gradbenih parcel je za zgraditev te vasi že oddanih. Za pozidavo se zanimala tudi nemška gradbena zveza in kupuje za svoje člane več gradbenih parcel. Pobudniki tega načrta pa imajo zveze z več drugimi interesi, ki bi v tem planinskem kraju tudi radi postavili splošno koristne domove za okrevanje.

Razen tega je pomembno in zanimivo, da ima lastnik zemljišča Florian Sado vnik, ki je sploh središče tega gibanja, poleg gradnje planinske vasi v načrtu tudi projekt za postavitev obče cerkve. Denarna sredstva za gradnjo cerkve bi dal na razpolago Sadovnik sam, k stroškom gradnje pa bo prispeval tudi več lastnikov parcel. Kakor vedo povedati, so načrt za gradnjo cerkve v bodoči planinski vasi Koprivna-Peca že predložili škofiškemu ordinariatu v Celovcu.

Za gradnjo planinske vasi so dani tudi drugi pogoji, kakor na primer preskrba z vodo. Izvedenci so ugotovili, da bodo vrelci zadostovali za nabavo zadostne količine vode tudi po zaključeni dograditvi večjih objektov.

Za ta smeli in — rekli bi — izvirni načrt o planinski vasi v tej okolici se seve pozitivno zanima tudi tržna občina Železna Kapla-Bela. Največ skrbi iniciatorjem in tudi občini ob uresničevanju tega načrta prizadeva izgradnja ceste na Luže, ki vodi do planinske vasi. Napotilo ini-

ciatorjem načrta za gradnjo planinske vasi Koprivna-Peca je v prvi vrsti pospeševanje živahnejšega tujskoprometnega gospodarstva v tem kraju naše zemlje, ki je kakor za letovnanje ustvarjen. Temu bo brez dvoma zelo služila planinska vas, nujna zadeva pa je za vsak promet sposobna cesta na Luže.

Pravzaprav so interesi deloma že sami na lastne stroške izgradili cesto na Luže, nimajo pa več sredstev, da bi cesto, kakor bi bilo potrebno, tudi zaščitili in utrili. Za gradnjo ceste so bila od ministrstva za kmetijstvo že obljubljena denarna sredstva. Tega denarja pa pristojno ministrstvo ni nakazalo nikoli. Brez dvoma je čudno in nerazumljivo, da niso podprli v tem primeru teh gorskih kmetov, ki so tudi sami pokazali pripravljenost na denarne žrtve do skrajno zmogljive meje. Nerazumljivo je tembolj, ko se na drugi strani hvalijo ob vsaki priložnosti koliko in koliko kilometrov kmečkih cest in poti so gradili in gradnje podprli z investicijami.

Trenutno se interesi prizadevajo, da bodo tudi s svojimi žrtvami le dosegli zadovoljivo izgradnjo ceste. Šest interesentov, ki so kot izraziti gorski kmetje za gradnjo ceste prispevali okroglo 300.000 šilingov, so sedaj pripravljeni, da za dokončno izgradnjo ceste na Luže stavijo na razpolago skupno 60.000 kvadratnih metrov zemljišča.

Zelimo iniciatorjem pri gradnji planinske vasi Koprivna-Peca veliko sreče in uspeha!

Skrb doblavaške občine za požarne brambe

Doblavaški občini mnogo leži na tem ter ima tudi vso razumevanje, da so požarne brambe vsak čas pripravljene za gasilske akcije ter tudi dovolj udarne. Tržna občina Dobrava mora podpirati in vzdrževati štiri požarne brambe, namreč v Dobrli vasi, Sinči vasi, Kazazah in v Lovankah. Pred nedavnim so s primerom in dostojno slovesnostjo izročili svojemu namenu požarni brambi v Lovankah nov gasilski dom in voz z gasilsko opremo.

Ob tej priložnosti je imel župan Adolf Hafner slavnostni nagovor. Govoril je o velikih denarnih prispevkih občine za gasilstvo. V preteklih petih letih je v ta namen za nove nabave predvidela v svojem proračunu 500.000 šilingov. S tem

denarjem in s podporo dežele so požarno brambo v Dobrli vasi preskrbeli s sodobnim gasilskim vozom, požarni brambi v Sinči vasi in v Lovankah z modernimi vozovi z opremo, v Lovankah pa tudi z gasilskim domom. Požarno brambo v Kazazah pa so opremili z moderno motorno brizgalno. Skupno so torej v petih letih izdali za izgraditev in dobro opremo požarnih bramb okoli en milijon šilingov. Župan se je zahvalil vsem, ki imajo razumevanje za potrebe požarnih bramb ter izrekel posebej zahvalo deželi, deželnemu gasilskemu inšpektoratu, okrajni in deželni komandi požarnih bramb za podporo pri izgradnji bramb v občini.

Nadalje je spregovoril okrajni glavar dr. Wagner ter med drugim izrekel priznanje zaslugam požarnih bramb v velikovškem okraju. Slavnost so zaključili s počastitvijo gasilcev, ki so v brambah sodelovali 25 in 40 let v službi za varnost bližnjega.

Novi socialno-zavarovalni dogovor z Nemčijo še ni v veljavi

K objavam v tisku o potrditvi novega socialno-zavarovalnega dogovora med Avstrijo in Zvezno republiko Nemčijo poroča Glavna zveza zavarovalnic naslednje:

V Zvezni republici Nemčiji bo, kakor se domneva, novi socialno-zavarovalni dogovor obravnavan šele v jeseni v Bundestagu. Pričakujejo, da ga bo zvezni zbor prav tako odobril kakor avstrijski parlament. Za tem je potrebna še izmenjava ratifikacijskih listin. Dogovor bo pravomočen s koncem meseca, ki bo sledil izmenjavi ratifikacijskih listin in to bo predvidoma s pričetkom prihodnjega leta.

-nsch

Mošnjiček

Živela sta mož in žena in imela sta par volov, sosed pa voz. In kadar je prišla nedelja ali kak praznik, tedaj eden izmed njih vzame vole in voz in se pelje v cerkev ali v goste, prihodnjo nedeljo pa drugi — tako so si delili med seboj.

Nekoč pa žena reče staremu, ki so bili voli njegovi:

„Popelji vole na trg in jih prodaj pa si kupimo konja in voz in se bomo ob nedeljah sami vozili v cerkev in k sorodnikom. Pomisliti je treba, da sosed ne krmi svojega voza, mi pa moramo krmiti.“

Starec je voloma navezal vrv na roge in ju odpeljal. Žene ju po cesti pa ga dohiti človek na konju.

„Pozdravljen!“

„Pozdravljen!“

„Kam pa ženeš vole?“

„Naprodaj.“

Steklene oči

Nekoč je kmet prinesel davek na davkarijo. Pisar je prevzel, pogledal v knjigo in pravi:

„Tu imaš še deset tolarjev zaostanka.“

„Jaz sem že zdavnaj vse plačal,“ pravi kmet.

„Ne, nisi vsega. Še si dolžan.“

„Ne, nič nisem dolžan.“

„Dolžan si.“

„Nisem.“

Pisar vidi, da tokrat kmeta ne bo mogel ukaniti, in se obrne k svojemu pomočniku, da se nekako izmaže:

„Daj mi očal!“

Nadene si očala in pogleda:

„Res, točno, nisi dolžan.“

Kmet pa mu odgovori:

„Bog naj da zdravja steklenim očem, vašim pa, da izpadejo.“

„Zamenjaj z mano vole za konja.“

„Daj.“

Zamenjal je vole za konja, jaha na konju naprej. A nasproti mu pride človek, kravo žene na sejem.

„Pozdravljen!“

„Pozdravljen!“

„Kam pa greš?“

„Vole sem gnal na sejem, da jih prodam, pa sem jih zamenjal za konja.“

„Daj.“

„Zamenjaj meni konja za kravo!“

Zamenjala sta. Pelje kravo, tedaj pa človek prižene svinjo.

„Pozdravljen!“

„Pozdravljen!“

„Kam pa to ženeš?“

„Pa vole sem gnal na sejem in sem jih zamenjal za konja, konja pa za kravo.“

„Zamenjaj z mano kravo za svinjo.“

„Daj.“

Žene svinjo naprej, tam pa človek pripelje ovco. Pogovorila sta se.

„Zamenjajva svinjo za ovco.“

„Daj.“

Zdaj stari žene ovco, človek pa prinese gosko naprodaj. Pogovorila sta se.

„Zamenjajva ovco za gosko.“

„Daj.“

Stari je šel nekaj časa z gosko, pa človek petelina prinese mimo. Pogovorila sta se.

„Zamenjajva gosko za petelina.“

„Daj.“

Nese stari petelina, pa pride človek, na cesti je našel prazen mošnjiček. Pogovorila sta se.

„Tale mošnjiček sem našel, zamenjaj mi petelina zanj.“

„Daj!“

Spravil je stari mošnjiček in šel sam na sejem. Ko pride k mestu, pa se je treba z brodom prepeljati čez reko, on pa nima s čim plačati brodnine. Brodniki mu pravijo:

„Daj nam vsaj tale mošnjiček pa te prepeljemo.“

In ga je dal. Tam pa je stala vrsta voznikov. Ko so izvedeli od njega, kaj je zamenjal za mošnjiček, so se mu začeli smejati.

„Kaj bo,“ mu pravijo, „tvoja žena napravila s teboj za to?“

„Nič. Rekla bo: — Hvala bogu, da si živ prišel domov!“

Pa so stavili in udarili: če bo res rekla tako, mu bodo vozniki dali vseh dvanajstero naloženih voz in še biče povrh. Izbrali so enega iz svoje srede in ga poslali k njegovi stari. In pride.

„Pozdravljen!“

„Ali si slišala za svojega starega?“

„Ne, nisem slišala.“

„Vole je zamenjal za konja.“

„To je pa imenitno. Voziček ne stane veliko, nekako bomo že prišli do tega, da ga kupimo.“

„Pa konja je zamenjal za kravo.“

„To je pa še bolje: bomo vsaj mleko imeli.“

„Kravo je za svinjo zamenjal.“

„Tudi to je dobro: imeli bomo prašičke,

Trgovec in kmet

Prišel je kmet v trgovino pa reče trgovcu:

„Daj mi tistole škaflo sladkorčkov.“

Trgovec mu jo je dal. Kmet jo poduha, poduha pa pravi:

„Ne, ne bom takšnih, daj mi onole.“

Trgovec mu jo da. Kmet spet poduha, pa mu ni všeč.

„Daj mi tistole tam!“ mu zakliče.

Že je jezen trgovec, a da mu še tretjo. Kmet tudi v tej škaflici ni z duhanjem nič našel, postavi jo na mizo in gre iz prodajalne. Zda pa se je trgovec razsrdil pa zavpije nad kmetom:

„Kam pa! Najprej plačaj!“

„Kaj naj plačam!“ se začudi kmet.

„To, da si duhal!“ mu odgovori trgovec.

Kmet se vrne, potegne denar iz žepa in požvenkefa z njim po mizi. Požvenkefa pa ga spet spravi. Trgovec ga pa tedaj vpraša:

„Zakaj si pa spravil denari!“

„Kako pa!“ odgovori kmet. „Kakršen kup, takšno plačilo: jaz sem poduhal, ti si poslušal — pa sva bol.“

drugače jih je zmerom treba kupovati, kadar pride pust ali konec posta.“

„Svinjo pa je za ovco zamenjal.“

„Tudi to je dobro: imeli bomo jagnteja in volno pa si bom lahko kaj napredla za veliko noč.“

„Pa ovco je zamenjal za gosko.“

„Tudi to je dobro: imeli bomo pisanice in perje.“

„Gosko je zamenjal za petelina.“

„O, to je pa še bolje! Petelin nam bo pel ob jutrih, na delo nas bo budil.“

„A petelina je zamenjal za mošnjiček.“

„Tudi to je dobro. Kadar bo kdo obogatel — on, jaz ali najini otroci — bomo spravljali v mošnjiček.“

„Pa tudi mošnjiček je dal za brodnino.“

„O, hvala bogu, da se le sam vrne živ.“

Kaj bi tedaj vznikli drugega — izročili so mu vseh dvanajst voz.

Ukrajinska pravljica

O dveh bratih — bogatašu in siromaku

Živela sta dva brata, eden je bil bogat, drugi pa siromak. Pa pride siromak h bogatemu in ga prosi:

„Daj mi kruha, brat!“

Ta mu pa odgovori:

„Če ti lahko očesi izkopljem, pa ti dam.“

Siromak privoli:

„Pa mi ju izkoplji, samo kruha mi daj.“

Izkopal je bogataš siromaku očesi in mu je dal jesti. In ko je siromak hodil k njemu prosit jesti, mu je brat očesi izkopal, ušesi porezal, posekal roke in noge — vse za ta nesrečni kruh. Potem se je kmet, ki je ostal brez ušes in brez vsega, kotalil brez oči in se je zakotalil v lisičjo jamo. Ponoči pa na lepem zazveni, zažvižga — sveti Jurij priteče z volkovi, lisicami in vsakršno zverjadjo. Ustavil se je pred luknjo, ki je kmet ležal v njej in pravi:

„Samo glejte, nikomur ne

pripovedujte o tem, kar vam povem: jutri bo takšna rosa, da pozdravi vsakega bolnika. Car ima bolno hčerko — če bi se s to roso omočila, bi ozdravela. In pa vode nimajo ljudje, a če bi vzdignili kamen na tem in tem kraju, bi voda pritekla.“

Zjutraj se je kmet prebudil in ko se je začel valjati po travu, so mu na lepem zrasle roke in noge. Nato si je omočil oči — in oči so spreleedale. Tako se je močil, dokler se ni ves pozdravil. Potem pa je te rose nabral, odšel k carju in ozdravil njegovo hčer; in car ga je bogato nagradil. Ko je pozdravil carično, je šel k ljudem, ki niso imeli vode, vzdignil kamen in voda je pritekla. Ljudje so bili veseli in so ga tudi tako obilno nagradili, da je postal bogat; oni, ki je bil bogat, pa je postal siromak. Pride in prosi kruha.

„Daj mi kruha,“ pravi, »in

izkoplji mi oči, odsekaj mi roke in noge in odpelji me v tisto jamo, kjer si ležal ti.“

A brat, ki je bil prej revež, odgovori:

„Ni treba, vzemi tako.“

„Ne,“ pravi oni, »odsekaj mi roke in noge in odpelji me tja.“

Kaj bi — odpeljati ga je treba. In odpeljal ga je v tisto luknjo.

Pa zazveni in zagrmí opolnoči — sveti Jurij privihra, da se kar spotika, in vpije na zveri:

„Ah, ve malopridnice! Vse ste sklepetale — pobesil vas bom zato!“

A zvitá lisica smukne v luknjo, tam pa najde človeka. In pravi:

„Aha, tale je sklepetal!“

In zveri so se vrgle na brata, ki je prej bil bogat, in so ga na mah raztrgale.

Ukrajinska pravljica

ROBERT MERLE

47

Obrnil je glavo proti oknu in tako nekaj časa nepremično sedel. Bil je plavalas, imel je profil, kot bi ga izrezal iz kovanca, in monokel. Za Stardartenführerja je bil še zelo mlad.

„Predvsem,“ je nadaljeval in še vedno gledal skozi okno, „vam moram povedati nekaj besed o svojem poslanstvu.“

Pogledal me je, vzel iz mize zlato cigaretnico, odprl in mi jo ponudil. Pritisnil je na vžigalnik in plamenček ponesele proti meni. Njegove roke so bile bele in negovane.

„Reichsführer,“ je spet začel Kellner s svojim vljudnim glasom, „mi je dal nalogo, da najdem vse množične grobove na Ostrauumu. Gre seveda za grobove civilistov.“

In za hip je postal.

„Ah, oprostite,“ je rekel in se obrnil proti Setzlerju, „da vam nisem ponudil cigarete.“

Znova je odprl svojo zlato cigaretnico, se stegnil čez mizo in jo ponudil Setzlerju. Setzler se je zahvalil in Kellner mu je prižgal cigareto.

„Moja naloga je torej,“ je nadaljeval Kellner in znova obrnil glavo proti oknu, „najti vse množične grobove v Ostrauumu, se pravi, ne samo na Poljskem...“

Odsekano je zamahnil z roko.

„...in podobno... ampak tudi na ruskem ozemlju, preko katerega je šla naša armada... Saj razumete: Židje, civili, partizani, specialne akcije...“

In znova je zamahnil z roko.

„...in sploh takšne reči.“

Premolknil je in še vedno gledal proti oknu.

„Najti moram torej takšne grobove, jih odpreli... in poskrbeli, da trupla izginejo.“

Zdaj me je pogledal in malomarno privzdignil desnico. „...in poskrbeli — kakor se je izrazil Reichsführer — da trupla tako temeljito izginejo, da pozneje nihče ne bo mogel vedeti, koliko ljudi smo likvidirali.“

In prijazno se je nasmehnil.

„Seveda... kako bi človek rekel... precej težka naloga. Na srečo pa mi je Reichsführer dal na razpolago dovolj časa in tako je nastal...“

Odsekano zamah z roko.

„...tale eksperimentalni center.“

Pogledal je skozi okno in spet se je prikazal njegov popolni profil.

„Ampak vedite, nič skupnega nimam s Treblinko... ali s kakšnim drugim zaniknim taboriščem takšne sorte... Že res, da imam tudi jaz plinske celice, ampak samo zato, da pridem do trupel.“

Za hip je premolknil.

„Zatekel sem se že k najrazličnejšim poskusom. Preizkusil sem že na primer eksplozivna sredstva.“

Pogledal je skozi okno in rahlo nagubal obrvi.

„Du lieber Himmel!“ je rekel polglasno. „Kakšen smrad!“

Vstal je, naredil po pisarni nekaj hitrih korakov in zaprl okno.

„Oprostite, prosim,“ je rekel z vljudnim glasom.

Usedel se je nazaj za mizo. Po sobi se je še vedno širil smrad, žaltav, oster, ogaben.

„Eksplozivna sredstva, veste, Sturmbannführer, so me razočarala. Trupla so samo raztrgala in konec. Kako pa naj uničim ostanke? Ne, nisem mogel reči, da so trupla popolnoma izginila, kakor mi je bil naročil Reichsführer.“

In malomarno je dvignil desnico.

„Skratka, rešitev je samo ena: trupla sežgati...“

Pečil! Kako da že prej nisem pomislil na peč! In vprašal sem:

„Peči, Herr Stardartenführer?“

„Kajpada. A dobro si zapomnite, Sturmbannführer, da tudi ta metoda ne pride vedno v poštev. Če odkrijemo kakšno množično grobnico, na primer petdeset kilometrov od tod, v gozdu recimo, je jasno, da peči ne bom mogel prepeljati tja. Moral sem torej izumiti kaj drugega...“

Vstal je in se prijazno nasmehnil:

„In res sem izumil.“

Zlato cigaretnico je vtaknil v žep, vzel kapo in rekel:

„Bitte.“

Vstal sem, za mano tudi Setzler. Kellner je odprl vrata in naju spustil naprej. Potem je spet rekel „Bitte“, naju prehitel in nekemu esesovcu pomignil, naj stopi za nami.

Ko smo stopili iz hiše, je Kellner zavihal nos, rahlo zasmrkal in me bežno pogledal:

„Jasno,“ je rekel in se drobno nasmehnil, „planinskega zraka res nimamo tukaj.“

Skomignil je z rameni in pristavil v francoščini:

„Que voulez-vous?“

Jaz sem stopal na njegovi desni. Sonce mu je oblivalo

* Kaj hočemol

Blaž Singer:

2. nadaljevanje

Kmet in kmetija v industrijski družbi

Z nadaljnjo tako miselnostjo bomo pričeli — kakor pravi profesor Kahler — rušiti izenačenost dohodkov, ki je za vsako narodno gospodarstvo neobhodno potrebna. Da bički, ki jih družba doseže potem racionalizacije, morajo priti vsem v prid, tudi kmetu. Profesor Steden pa vidi možnost odprave disparitete le v pluralističnem, večslojnem gospodarskem redu, ki bo kmetijstvo postavil pod iste pogoje, kot industrijo in trgovino.

Nevšečnost in negotovanje nad kmetijstvom bosta pričeli plahneti, če bo med široke sloje družbe prodrlo spoznanje, da je treba stališča kmeta resno upoštevati in da ne smemo videti v njem le neumnost, demagogijo in interesno ideologijo, kakor sedanje stališče do kmeta označuje profesor Wilhelm Röpke.

V industrijski družbi se kaj radi navdušujemo za geslo: v osredju vsega javnega zanimanja stoji človek. Uresničevanje tega gesla je pripomoglo k temu, da evropska industrijska družba proletarca takorekoč ne pozna več in da je postal delavec njen enakopraven član. Pri kmetu kot najbolj občut-

ljivem članu industrijske družbe, je dosednji razvoj privedel ravno do nasprotnega.

Profesor Walter Heinrich je problem kmeta in agrarni problem našega časa imenoval socialno vprašanje 20. stoletja. In končno je imel prav. Organizacije, ki si nadevajo ime „gospodarstvo“, ga vedno spet obidejo in ne pokažejo za njega potrebnega razumevanja, sindikalnim organizacijam ni preveč všeč, večina industrijskih delavcev pa ga gleda takšnega, kakršen že dolgo ni več.

Tako je pravzaprav brez vsake zaslombe in se kvečjemu lahko izoliran uveljavlja v svojih strokovno političnih in združnih organizacijah, kjer pa naleti na zemljiške veleposesnike, ki njegove koristi podrejo svojim. Poleg tega so njegove strokovno politične in združne organizacije v vrstah „gospodarstva“ na najslabšem glasu in se proti njim njegovi predstavniki kar naprej zaletavajo. Novelizacija več kot 100 let starega združnega zakona, je za to najboljši dokaz.

V OSPREDJU JAVNEGA ZANIMANJA STOJI ČLOVEK

To gledanje mora veljati tudi tedaj, kadar gre za kmečkega človeka. To gledanje pa bo mogoče uveljaviti le, če bo industrijska družba med merili svojega časa našla tudi pravo merilo za kmeta in kmetijo. Merila industrijske družbe, kakor so to racionalizem, atomizem in individualizem je mogoče uporabljati v naravoslovju, v tehniki in pri delitvi dela v gospodarstvu. Ni pa jih mogoče uporabljati v kmetijstvu.

Princip racionalizma je uporaben tam, kjer nekaj naredimo zgolj z znanjem in delom, ni pa uporaben, kjer nekaj raste in kjer se nekaj organsko razvija. To načelo, ki ga je postavil profesor Freyer, prenešeno na prakso, pa pove, da dela na kmetiji in v kmetijstvu sploh zdaleka ni mogoče tako racionalizirati, kakor ga je mogoče v industriji. S pomočjo znanosti in tehnike ter delitve dela je mogoče v industriji proizvodnjo tako racionalizirati, da n. pr. v tovarni avtomobilov lahko vsako uro in še prej zapusti tekoči trak po en avtomobil. V kmetijstvu to ni mogoče. Tu odpove vsa znanost in vsa tehnika. Vegetacijsko dobo žita, to je čas med setvijo in zrelostjo klasja in njegovo žetvijo ni mogoče skrajšati na mesec dni in tudi krava ne more dati mleka prej, preden ni dorasla in preden ni postala spolno zrela.

Zato ima kmečki človek druga merila, kot jih ima industrijski. Ta merila pa mora upoštevati tudi industrijski človek v svojem gledanju na kmeta, v svojem gledanju na tistega v državi, ki mu edino more zagotoviti obloženo mizo, kakor si jo želi in kakor jo

zasluži. Kmetijstvo ni in ne more biti mehanizem svobodne konkurence in svobodne igre sil tržnega gospodarstva, kakor sta to industrija in trgovina. Kmetijstvo ni gospodarski avtomat, ki bi se sam urejal. Kmetijstvo je vse preveč odvisno od svojih glavnih činiteljev: lege in zemlje ter hranil v njej, nadalje semena, vlage, sončne toplote in dela. Kmetijstvo ne more biti anorganska celota, marveč je in bo ostalo živ organizem, ki ga more človek s svojim znanjem le še usoglašati, izpopolnjevati in pospeševati. Ta organizem pa je toliko bolj občutljiv, s čim manjšo posestviijo ima kmet opravka.

Industrializaciji kmetijstva so torej postavljene meje, ki jih nobena družba ne more in ne sme podreti ali pa jih preskočiti. Nasprotno mora med svojimi merami najti tudi pravilno mero do kmeta in kmetije, drugače bo zgubila svojega najbolj stanovitnega in hkrati najcenejšega pridelovalca kruha, mleka, masti itd. Z njim pa bo zgubila tudi svojo sedanjo etično podobo, brez katere ravno tako ne bo mogla shajati, kakor ne more shajati brez pestre in slikovite pokrajine, ki jo je ustvaril kmet in ki jo po svoje oblikuje. Zato se kmetu in kmetiji nikakor ne more odpovedati, kajti zgolj industrijsko kmetijstvo se ne more držati in se ne bo moglo držati, če družba v njega ne bo investirala več, kakor investira v kmetijo in v kmečkega človeka. Dokazov za to je dovolj na Zahodu in na Vzhodu.

Vse to pa so vprašanja, za katerih rešitev industrijska družba še ni našla ustrezne poti, niti še ne more na nje pravilno odgovoriti. Z njimi se mora vendar spoprijeti in jih celovito urediti. Iz svojega prehodnega individualistično-racionalističnega sistema mora preiti na integralen sistem z razvrščeno socialno enakostjo ljudi. Kmeta in kmetijo mora po politični poti uvrstiti v celokupno družbo. Nikakor več jih ne sme pustiti izločenih iz svojih dogajanj, kakor sta to še danes. Pri tem mora „misliti na vrelec, preden bo voda vsahnila“, kakor je to pred ameriškim senatom v tej zvezi dejal nek znanstvenik.

Kmečki človek v obsevu trgovine

Kakor je treba kmeta v industrijski družbi uvrstiti v celokupno gospodarstvo, tako mora večina kmetov in kmetij bistveno spremeniti svoj odnos do industrijske družbe. Danes ne more nihče več uspešno kmetovati, če se drži kmetovanja, kakor je bilo pravilno pred 100 leti. Takrat je kmečka družina porabila 90 odstotkov svojih pridelkov zase in jih je le 10 odstotkov prodala na trgu. Današnje razmerje je vendar obratno. 90 odstotkov svojih pridelkov prodaja kmetijstvo na trgu in le 10 odstotkov jih še potrebuje za svoje ljudi, ker je medtem število kmečkega prebivalstva padlo pod 20 odstotkov skupnega števila prebivalstva in ker so se pridelki po hektarju površine močno povečali.

Že samo s te strani gledano, vidimo, kako močno sta kmet in kmetija v zadnjih desetletjih prišla v odvisnost od trga in trgovine. V zadnjih letih se je ta odvisnost še povečala. Povečala se je s prehodom kmetijstva iz prve faze mehanizacije dela v drugo in sedaj v tretjo fazo. Že druga faza — nadomestitev vola in konja s traktorjem — je odvisnost kmeta od trga in trgovine močno povečala. V tretji fazi, ko je treba za nadomestitev ljudi pri delu vključiti zmogljivejše stroje in traktorje z dvojno količino konjskih moči, kakor so jih imeli prvi traktorji pred desetimi in petnajstimi leti, pa postaja odvisnost od trga in trgovine že marsikje usodna.

Usodna postaja povsod tam, kjer produktivnost ne drži koraka z naraščajočimi investicijami in vzdrževalnimi stroški in kjer taki mehanizaciji nista takoj sledila poenostavi-

tev kmetovanja in naravnim pogojem odgo-varjača specializacija pridelovanja enega, kvečjemu dveh tržnih pridelkov. Kako usodna je ta odvisnost, vidimo iz tega, da so se n. pr. v Avstriji letni izdatki za nakup traktorjev in drugih strojev v polletju 1961—1965 povečali za 37 odstotkov, izdatki za gospodarska in stanovanjska poslopja pa celo za 73 odstotkov. Tovrstne investicije avstrijskega kmetijstva so leta 1961 znašale nekaj nad 5 milijard šilingov, leta 1965 pa že okroglo 7,7 milijarde šilingov.

Leta 1966 je vrednost proizvodnje avstrijske strojne industrije znašala 6270 milijonov šilingov. Od te vrednosti je odpadlo na proizvodnjo kmetijskih strojev 1390 milijonov šilingov. Ta znesek si je skoraj v celoti ustvarila s prodajo strojev domačim kmetom, ki pa so poleg tega kupili uvoženih strojev najmanj v isti vrednosti.

Te primerjave ne kažejo le, kolike koristi daje kmetijstvo industriji, marveč tudi kažejo kako pomemben faktor je postalo kmetijstvo tudi za trgovino.

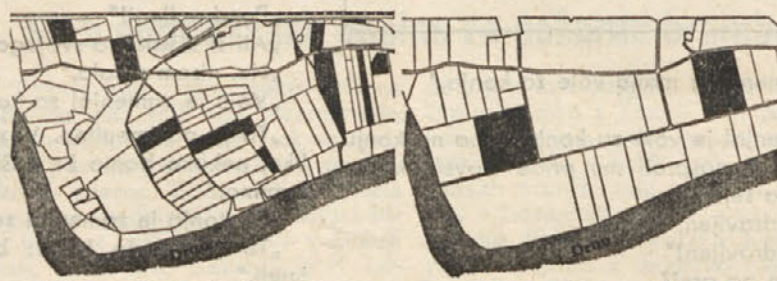
Ker se kmet današnjega časa takorekoč vsak dan srečuje s trgovino in trgovino, prihaja zaradi nepoznanja ali neupoštevanja njenih zakonitosti čedalje bolj v njihov obseg. Trgovina gleda v njem le „malzno kravo“, od katere čim več zahteva in kateri čim manj nudi. Toda to stanje smo že prej dovolj osvetlili, ko smo govorili o dispariteti cen. Zato se bomo raje obrnili k vprašanju: kako more kmet povečati svojo veljavo in svoj vpliv na trgu s kmetijskimi pridelki in kmetijskimi potrebščinami?

(Se nadaljuje)

KOMASACIJA OČITNO OLAJŠA DELO

Primer projekta „Weissenstein-Puch“ v Dravski dolini

ZAKAJ in ČEMU komasacija kmetijskih zemljišč?

Pred komasacijo je bilo delo s stroji takorekoč nemogoče

po komasaciji je vsaka parcela dostopna z vsakim strojem

obraz, ves prekrit z mrežo drobnih gubic. Tedaj sem spoznal: da, star je bil najmanj petdeset let.

Ustavil se je pred neko garažo in velel esesovcu, naj odpre.

„Plinski kamion,“ je rekel in se z roko v rokavicah dotaknil zadnjega dela vozila.

„Izpušni plin, veste,“ je nadaljeval z razlago, „smo zajeli v posebno cev in jo napeljali v notranjščino kamiona. Le zamislite si, kako je, če Gestapo zajame kakih trideset partizanov in jih lepo ljubeznivo prepusti meni... Kamion gre ponje, in ko se pripeljejo semkaj, so že mrtvi.“

Nasmehnil se je.

„Vidite, z enim udarcem ubijemo dve muhi, bi lahko rekli: bencin nam služi za vožnjo in zadušitev. Se pravi...“

Nalahno je zamahnil z roko.

„...ekonomičnost postopka.“

Pomignil je, esesovec je garažo spet zaprl in šli smo naprej.

„Vendar pa,“ je nadaljeval spotoma, „tega postopka nikomur ne priporočam. Ni čisto zanesljiv. Pri prvih poskusih smo odprli vrata kamiona, mislili smo, da imamo pred sabo mrliča, ljudje pa so bili samo v omedlevici. Ko smo jih vrgli v ogenj, so vpili.“

Setzler je privzdignil roko, a sem ga prehitel in rekel: „Herr Standartenführer, saj po barvi kože poznamo, če je konec: blede so, z rahlim rožnatim nadihom na podočnicah.“

„Plinski postopek,“ je povzpel Kellner s komaj opaznim prezirom, „me ne zanima. Kakor sem vam že rekel, uporabljam plin samo takrat, kadar potrebujem trupla. Mene zanimajo samo trupla.“

Zagledal sem dolgo kamnito stavbo. Na koncu stavbe visok dimnik iz rdeče opeke, kakršne vidimo pri tovarnah.

„Tole je,“ je rekel Kellner.

Pred vrati naju je vljudno spustil naprej. Prostor je bil čisto prazen.

„Peči so dvojne,“ je povedal.

Sam je odprl težka kovinska vrata ene izmed peči in nama pokazal notranjščino.

„V vsako peč gre po troje trupel, kurimo s koksom. Močni ventilatorji v najkrajšem času razpihajo ogenj do potrebne temperature.“

Zaprl je vrata peči in vprašal sem ga:

„Bitte, Herr Standartenführer, koliko takšnih peči bi bilo potrebno, če bi hoteli v 24 urah sežgati 2000 kosov?“

Zasmejal se je.

„Dva tisoč, mein lieber Mann! Z velikimi očmi gledate!“

Iz žepa je potegnil beležnico, zlat umeten svinčnik in na papir hitro nametal nekaj števil.

„Osem dvojnih peči.“

S Setzlerjem sva se spogledala in Kellner je nadaljeval: „Jaz imam samo dve dvojni.“

Privzdignil je desno obrv, monokel je padel, ujel ga je v desno dlan spretno kakor rokohtec in pristavil:

„A s temi pečmi si ne pomagam dosti.“

„Bitte,“ je nato rekel.

Spet si je nataknil monokel in stopil naprej. Počakal sem, da je šel Setzler mimo mene, in tako gredoč sem ga nalahno udaril po rami.

Pred vrati nas je že čakal Kellnerjev avto. Setzler je sedel zraven šoferja, jaz pa na zadnji sedež na Kellnerjevo levo stran.

Žoltavi in zagatni smrad je postajal hujši in hujši. Avto je peljal proti gozdiču, nad katerim so se sukali črni oblaki dima.

Kellner je šoferju zaklical, naj ustavi. Pred nami se je odprla prijazna gozdna jasa. Na koncu jase se je iz zemlje v dolžini kakih petdeset metrov dvigal gost dim. Sredi dima

se je premikalo nekaj esesovcev in jetnikov, ki sem jih komaj razločil. Včasih so iz tal švigali tudi plameni in takrat so sence ljudi postale rdeče. Smrad je bil neznosen.

Stopili smo bliže. Dim in plameni so se dvigali iz širokega jarka, v katerem so goreli kupi trupel obeh spolov. Sredi plamenov so se trupla zvijala in sunkoma poskakovala, ko da bi oživila. V zraku je viselo nenehno cvrčanje, v ušesa je udarjalo silovito prasketanje in pokanje. Visoki in črni plameni so kdaj pa kdaj zažareli v živo rdečem sijaju, ko da bi kdo prižgal bengalični ogenj. Na robu jarka so se vrstili v enakomerni razdalji kupi golih trupel, s katerimi so bili zaposleni jetniki iz sonderkomanda. Dim je zakrival večino njihovih gibov, toda kdaj pa kdaj so na obeh straneh in po vsej dolžini jarka poletela v zrak gola trupla, v hipu zažarela in padla v ogenj.

Deset metrov od mene je stal neki kapo. Obračal je glavo na vse strani in široko odpiral usta. Verjetno je vpil kakšno povelja, a nič nisem slišal, tako nezaslišano je bilo cvrčanje in prasketanje v jarku.

Kellnerjev obraz je bil rdeč od ognja. Na nos si je pritiskal robec.

„Pridite!“ je zavpil in z usti se je moral skoraj prilepiti na moje uho, da sem ga slišal.

Stopil sem za njim. Odpeljal me je na konec jarka. Približno tri metre pod mano je bil med stenami jarka narejen zbirnik, v katerem je vrela neka gosta tekočina. Površina te goste tekočine se je nenehno tresla, brbotala vsa v mhrčkih, ki so se vzdigovali na vrhu in pokali. Iz tega pošastnega kotla se je dvignila smrdeča sopara. Nek jetnik je spuščal v zbirnik vedro, navezano na vrv, zajemal in tekočino dvigal.

„Maščoba!“ mi je Keller zavpil na uho.

(Se nadaljuje)

STEPHEN BARR:

Obletnica

Stara gospoda sta trčila na zdravje s kristalnima čašama. Nista si bila v sorodu, vendar sta si bila zelo podobna. »Na deseti avgust!« je rekel tisti, ki je bil videti malce starejši. »In na tvoje zdravje, moj dragi Charles!«

»Štirideset let!« je vzkliknil drugi. »Dobro sva se imela, dragi moj Jeremy.« Ozrl se je po majhni sobi. Oči so mu obstale na hrastovi omari, majhnem ognjišču, nad katerim je visel uokvirjen ovalen portret, in na platnenih zavesah, skozi katere se je videla murva in rožni grmi.

»Dobra večerja je bila, Jeremy,« je nadaljeval mlajši, ki pa ni imel kaj dosti manj kot petinsemdeset let. »Lahko rečem, da ni kuharja, ki bi pripravil boljšega divjega petelina!«

Zaradi te pohvale je drugi zardel, kot je bilo običajno. »Toda solata, Charles!« je dejal. Nikoli ni pozabil pohvaliti solate, ki jo je Charles vedno tako zelo okusno pripravil. »Nič druge nima tako dobre roke in kako lepo je okrašena miza!«

»Hvala, Jeremy. Medtem ko si bil na trgu, sem očistil ves srebrni pribor. Mislim, da bova ta teden le morala poklicati kakšno žensko. Težjega čiščenja ne zmorem več sam.« Vzdihnil je. »Bojim pa se nadležnosti.«

»Da, da, Charles. Dobro se ujemava. Ne bi bilo prijetno, da bi nama kdo pokvaril najino gnezdece. Se še spominjaš tiste strašne kuharice? In njene smetanove omake?«

»Zares strašno. Dobro se spominim, da se ji nisem upal odpovedati in sem vse prepuстил tebi.«

Jeremy je prikimal in se nagnil nad vrčem. »Še malo portskega vina, Charles? Toda takrat, ko so širili cesto in ko so nama hoteli vzeti del najinega vrtička, si bil ti edini, ki si je upal govoriti s pooblaščenimi.«

»Moral sem, Jeremy, če nisem hotel izgubiti najine murve. Uspelo nama je obdržati prav vse, kar sva želela, čeprav se je svet okoli naju spreminjal. Prepričan sem, da je najina hiša edina v vasi, kjer še vedno svetimo s petrolejkami in svečami. In ta strašni radio! Odkrito rečeno, bal bi se ga dotakniti!«

»Poslušal sem ga samo enkrat,« je rekel Jeremy, »ko sem šel k trgovcu z vinom. Želel sem jim prijetno poslušanje.«

»Veš, Jeremy,« je dejal Charles in vzela kos kolača, »nekoč, ko te še nisem tako dobro poznal, sem se ustrašil, da se boš naveličal živeti na deželi — tako daleč od vseh zabav in razvedril, ki bi ti jih nudil London. Bal sem se, da boš pogrešal gledališče.«

»Sovražim gledališče, moj dragi Charles.«

»Tega takrat še nisem vedel, moj dragi Jeremy. Ves čas sem se bal dneva, ko boš odšel. Spoznal pa sem, da se v nekaterih stvareh zelo dobro ujemava. Med drugim celo pri knjigah. Kdo je nocoj na vrsti za branje?«

»Mislim, da si ti. Zelo lepo bereš, Charles. Kar pogledaj! Včeraj sva končala s 'Prišlec'!«

»Kaj pa Cranford? Že dolgo ga nisva brala.«

»Odlično, Charles, odlično! Nikoli se ga ne naveličam.«

»V redu. Vseeno pa se poskusi spomniti, ali nisem včeraj jaz bral?«

»Ne, res ne, dragi prijatelj. Točno se spominim, da sem moral premakniti stol, ker sem bil tako daleč od luči.«

»Toda, Jeremy, saj to je bilo vendar predvčerajšnjim?«

»Morda imaš prav. Nič zato. Branje mi bo v veliko čast.«

»Vedno si tako obziren, Jeremy. Mislim, da si mi tako zelo prirasel k srcu prav zaradi tvoje obzirnosti, še celo bolj kot pa zaradi najinega medsebojnega soglasja. Tudi kadar gre za mehko kuhano jajce — dve ali tri četrtine minute!«

»Natanko tako, Charles, natanko tako. Kar pa se tiče vina — zdravo portsko vino ali pa burgundec. Fej, bela vina! Razen —«

»Razen renskega vina,« je rekel Charles. »Mrzlo rensko vino z dobro belo ribo. Kdaj bova spet jedla ribe, Jeremy?«

»Prodajalec z ribami pravi, da jih bo dobil jutri, Charles. Ne smem pozabiti, da moram postaviti buteljko belega vina na led. Bova zdaj brala?«

Charles je zadovoljno prikimal in pobral vrč z vinom in kozarce. Vstala sta od mize in odšla v delovno sobo. Jeremy je prižgal luč, pogledal naslanjač in zmajal z glavo. Charles je segel na polico in poiskal staro knjigo, vezano v rusko usnje.

»Veš,« je Jeremy dejal, skorajda sam sebi, »lahko bi prisegel, da sem včeraj moral premakniti stol...«

»Morda, prijatelj, morda res. Bral bom z največjim veseljem.«

»Oh, Charles, razvajaš me!«

»Razvaja drug drugega, Jeremy.« Charles je sedel v naslonjač in odprl knjigo. Potem si jo je položil na kolena in si nataknil očala z jeklenimi okviri. »Štirideset let...« je ponovil in se ozrl na fotografijo v zlatem okviru nad kaminom. Bila je slika mladega moža v oblačilu iz časa kralja Edvarda. Malo je bil podoben Charlesu, vendar je imel bolj živahen izraz. »Če samo pomislim,« je nadaljeval Charles, »sem tistega dne sedel prav na tem stolu.«

Jeremy se je nasmehnil. »Tako je,« je dejal. »Tako je. In jaz sem stal prav na tem mestu.« Šel je do kamina in se naglo obrnil. »Nikoli ne bom pozabil, kako si bil presenečen! Začel se je smejati in Charles se mu je pridružil. »Spominjam se trenutka, ko sem ti pokazal pismo,« je nadaljeval Jeremy, »in si mi rekel, 'Glej, glej, pa sem mislil, da sem ga zažgal!'«

Oba sta se na glas smejala ob tem spominu.

O, ko bi vsaj vedel!« je rekel Charles in si brisal oči. »Ko bi vsaj slutil, da sem bil tako nepreviden! Najprej sem si seveda zelo očital. Toda, Jeremy, bil si tako zelo obziren!«

»Veseli me, Charles.«

Oba gospoda sta za trenutek pogledala sliko v okviru in Jeremy je zma-

jal z glavo. »Dostikrat se sprašujem, kako je potoval,« je dejal, »po pragozdovih... Jaz se ne bi nikoli odpravil v Afriko.«

»In on,« je odgovoril Charles, »ne bi nikoli živel v Angliji. Bertram je vedno rad potoval. Saj nisva grdo ravnala z njim, kajne Jeremy?«

»Niti najmanj ne. V tem kraju gotovo ne bi imel obstanka. In ta kraj je kot nalašč za naju.« Jeremy je pomežiknil Charlesu in ta mu je prav tako pomežiknil. »Razen tega pa ga to, česar ne ve, tako in tako ne more prizadeti, kajne?«

»Seveda ne, Jeremy. Ko je bratranec John zapustil to premoženje Bertramu, še ni vedel, kako neprimerne-ga dediča je izbral! Ni mogel vedeti, da je mlajši brat — to sem dejansko jaz — pravi človek, ki naj uživa na njegovem posestvu. Če bi Bertram postal lastnik, bi za gotovo prodal, znosil denar v Monte Carlo in ga tam zapravljal. Potem pa je šel v Afriko! Zdi se mi, Jeremy, da sva povsem vzgojno ravnala. Res tako mislim.«

Jeremy je prikimal v znamenje popolnega odobravanja. »Moram pa priznati,« je dejal, »da nisem vedel, kaj boš storil, ko sem ti pokazal pismo. Našel sem ga v knjigi, ki si jo takrat bral v postelji, saj veš.«

»Bil sem zelo nepreviden, Jeremy. Seveda pa takrat še nisem vedel, da si tako navdušen bralec.«

»Navadno sem si knjigo izbral v tej sobi, potem pa sem jo nesel s seboj v kuhinjo, Charles,« je rekel starejši. »Ne bi bilo prav, če bi vprašal tebe...«

»Kakšna obzirnost,« je rekel mlajši. »Vedno imaš prav, Jeremy. Ko si mi pokazal pismo, še nisem vedel, kaj nameravaš z njim. Kaj si že rekel?«

»No, mislim da sem rekel: 'Gospod, našel sem to in prebral. Veseli me novica, da vašega brata ni pojedel lev, kot vsi drugi mislijo.'«

»Si me v tistih časih še imenoval 'gospod'?«

»Oh, da. In še skoraj leto dni po tem dogodku.«

»Ah, Jeremy, kako si občutljiv! Kako nežnočuten! In kaj sem ti potem jaz rekel?«

»Rekel si: 'Hvala lepa, Jeremy. To je vse.'«

»Da. Potem pa si ti rekel: 'To še ni vse, Charles —'«

»To še ni vse, gospod.'«

»Seveda. To še ni vse, gospod. Premišljuje, če lahko preselim svo-

Anekdote

Ko je bil Oscar Wilde v Ameriki, mu je vodič pokazal tudi Washingtonovo sliko in mu dejal:

»To je bil izreden človek! Iz njegovih ust nikdar niste slišali laži.«

Oscar Wilde pa je pripomnil: »Verjetno je tudi on, kot večina Američanov, govoril skozi nos.«

»Žene,« je dejal Wilde, »predstavljajo triumf materije nad duhom, prav tako kot možje triumf duha nad moralno.«

»Ljudje delajo napako,« je menil Wilde, »če vse, kar jih zadeva, jemljejo preresno. Če bi se bil jamski človek že naučil smejati, bi naša zgodovina izgledala drugače.«

Znan časopis je želel zvedeti od različnih osebnosti, katerih sto knjig imajo za najboljše. Oscar Wilde je odgovoril uredništvu naslednje:

»Kako naj vam naštejemo sto najboljših knjig, ko pa sem jih doslej napisal le pet.«

Oscar Wilde je veliko zaslužil, vendar še več potrošil in tako je bil vedno zadolžen.

»Moje knjige,« je dejal, »mi plačajo kaviar in šampanjec. Kje pa naj vzamem denar za sobo in jedačo!«

je stvari v sobo za goste — sobe za služinčad so nekoliko hladne, gospod. Rec mi, Jeremy, kakšen sem bil, ko si mi to rekel?«

»Mežikal si, Charles.«

»Daj no, prijatelj, nikoli ne mežikam.«

»Takrat pa si. Končno pa si rekel: 'Zakaj naj ti to dovolim?' Jaz pa sem ti odgovoril: 'No, gospod, rad bi se preselil v sobo za goste, vi pa bi še vedno radi spali v gospodarjevi spalnici. Ali boste še lahko, če bo Bertram zvedel za svojo dediščino?'«

»Da, tako je bilo. Sprva sem bil malo ogorčen, kajne? Dejal sem: 'Ali misliš, da te bom sedaj razrešil dolžnosti in ti odstopil sobo za goste? In odgovoril si mi: 'Nikoli nisem pomislil, da bi zdaj vi kuhali, gospod. Nikoli ne bom dovolil nikomur, da bi kahal za naju.' Charles je zadovoljno prikimal. »To si dobro ukrenil. Občudoval sem tvojo poštenost. Jeremy.«

»Bojim se, da me ravno nisi bil preveč vesel, dragi moj Charles.«

»To je bilo pozneje, ko sem vso stvar dobro premislil. Potem sem se te hotel kako znebiti. To pa bi pomenilo, da bi ostal sam, tega pa nikakor nisem želel. Res je, da si mi postal večji prijatelj, potem ko si spremenil svoj položaj v tej hiši. Zelo dober prijatelj in čudovit kuhar! Še sam Savorin ne bi kahal bolje od tebe, dragi Jeremy!«

Jeremy je spet zardel. »Seveda je tudi umetnost pripraviti mizo,« je dejal. »Zaslužil bi najvišjo nagrado za svoje lepe šopke rož! Mala hiša se kot biser sveti pod tvojim nadzorstvom. In točno veš, kje je kakšna stvar.«

Charles se je nasmehnil. Oči so se mu zasvetile, čisto malo in neopazno. Za trenutek je umolknil, potem pa dejal: »Kako odlično idejo si imel, ko si mi predlagal, da bereva naglas drug drugemu. Nič več nisem pričakoval! Kaj misliš, če bi danes, ko je obletnica, srknila požirek žganja?«

»Odlično, Charles, odlično! Takoj ga bom prinesel.«

»Ne, ne, moj dragi prijatelj, sam ga bom prinesel. Vztrajam!«

Malo mlajši — morda je imel šele štiriinsemdeset let — je vstal in se čez nekaj trenutkov vrnil s starinsko steklenico in visokimi kozarci. Nazdravila sta drug drugemu in Charles je dejal: »Tako dolgo sva se pogovarjala, da je že pozno. Utrujen sem, moj stari prijatelj. Kaj pa, če danes ne bi brala?«

»Kakor želiš, dragi Charles. Tudi jaz sem utrujen. Torej, lahko noč, Charles.«

»Lahko noč, brala bova jutri.«

Jeremy je ugasnil svetilko in šla sta — vsak v svojo udobno spalnico.

Ko je Charles zaprl za seboj vrata, se je za trenutek ustavil in pomislil. Prav imaš, stari prijatelj, si je rekel, res imaš prav. Točno veš, kje je kaj v tej hiši.

Približal se je steni, kjer je visela še ena slika njegovega starejšega brata. Bila je temne barve in Bertram je nosil jahalno obleko. Transvalski klobuk si je poveznil na eno stran, v rokah pa je držal veliko puško.

Charles ga je opazoval nekaj trenutkov. Kar čudno se mi zdi, si je rekel, da se ne morem odpovedati starim spominom.

Snel je sliko s stene in jo odprl na hrbtni strani. Pred njim je ležal izrezek iz časopisa, starega že osemindeset let. Na njem je pisalo o nesrečni smrti Angleža, ki je pred dvema letoma pobegnil iz levovih krempelj, pa je zdaj podlegel zelo redki tropski mrzlici.

Tega ne smeš nikoli videti, moj dragi Jeremy,« je potihoma dejal Charles. »Ne vem, kaj bi se zgodilo z nama, če bi zvedel, da je bilo tvoje izsiljevanje neutemeljeno? Kaj vse bi se mi lahko primerilo?«

NINO PAISSANI:

Radovednost na nepravem mestu

Ko je Giorgio nekoč spet sedel pri svojem zobnem zdravniku, je opazil, da stoji v ordinacijski sobi velik gramofon. V presledku med vrlanjem je Giorgio radovedno vprašal zdravnika, ali v posebno hudih primerih svoje žrtve z glasbo pomirja ali celo uspa.

»Moje žrtve? Ne, gramofona, ki ga včasih navijam, moje žrtve ne bi razumele kot pomiritev svojih živcev!« je odgovoril zobni zdravnik in lahko kot Indijaneč čedalje bliže škralbljal k živcu Giorgiovega zoba. Toda vtem ko je Giorgio v svoji radovednosti razmišljal, čemu je potemtakem v ordinacijski sobi gramofon, je iznenada nastal naslednji presledek v vrlanju. Takoj je zobnega zdravnika vprašal:

»Čemu pa potemtakem stoji tu ta gramofon? Pa menda vendar ne tako kakor pozabljen cvetlični lonec brez cvetlice? Saj ta soba ni hkrati del vašega stanovanja?«

»Gramofon je moj vrli pomočnik,« je odgovoril zobni zdravnik. »Lahko bi ga primerjali z orjaškim krčmarjevim hlapcem, ki meče iz krčme nadležneže ali pijane gosle.«

»Dragi doktor,« je dejal Giorgio. »Vi mi ne samo neusmiljeno vrtate po zobeh, marveč tudi trdo preizkušate mojo radovednost. Povejte, mi torej, čemu stoji tukaj ta gramofon?«

Zobni zdravnik se je smeje obrnil k svoji asistentki. »Luisa, ali bi našemu radovednemu gospodu pokazali našo predstavo?«

Luisa je prikimala. Tedaj je dejal zobni zdravnik Giorgio:

»Često se mi pripeti, da prav takrat, ko imam največ dela, ko sem že utrujen in zgaran, ko bi rad končal, pride razburjen bolnik, kot da sem čakal samo še njega, nebodigatreba! Pride torej človek, ki si domišlja, da mu moram brezpogojno takoj plombirati zob! Draga Luisa, kaj storiva v takšnem primeru?«

Asistentka je stopila v čakalnico; takoj se je vrnila, rekoč:

»Gospod doktor, zunaj čaka nekaj ljudi, predvsem neka dama, ki hoče, da bi jo brezpogojno takoj sprejeli. Pravi, da ne more več vzdržati.«

»Dobro,« je odgovoril zobni zdravnik, »zdaj pa navijte gramofon. Toda nikar ne pozabite na vrata... Ah, saj ste jih pustili samo priprti!«

Luisa je tiho stopila h gramofonu. Dve, tri sekunde pozneje se je že razlegalo iz zvončika strašno tuljenje, kakršne Giorgio še svoj živ dan ni slišal, niti ko je gledal najbolj grozljive in krvave gangsterske filme. Vmes pa se je razlegalo škrtanje desetih ali še več vrtnalnih strojev. Giorgiu je pot oblil čelo. Bilo mu je, ko da sliši tuljenje lisočernih mučenih norcev.

»Tega ne vzdržim!« je kriknil in planil pokonci, da bi zbežal iz ordinacije.

»Stojte, ostanite tu!« je vzkliknil zobni zdravnik. »Saj midva še nisva končala. Samo še malenkost!«

Komaj je spravil Giorgia na mučilni stol.

»Takojo bova opravila!« je rekel smeje. »Da, to gramofonsko ploščo sem posebej naročil. Ali zdaj razumete, da mora človek pobegniti iz čakalnice, če sliši to grozljivo tuljenje, tudi če ga zobje res bole? A kaj šele bolniki s slabimi živci in pa takšni, ki si samo domišljajo, da jih zobje bole in da jih moram nemudoma pregledati!«

»Da, pobegniti vam morajo celo junaki v prenašalnju bolečin!«

»Čakalnica je prazna!« je dejala Luisa, ki je bila pogledala skozi priprta vrata.

»Tem bolj!« je menil zobozdravnik in se obrnil h Giorgiu. »Se bom vsaj popolnoma posvetil vam. Lahko se kar takoj lotiva še drugih vaših zob. Konec koncev mi je vaša radovednost pregnala druge bolnike. Nikjer pa ni rečeno, da bi moral zaradi vaše radovednosti na nepravem mestu trpeti škodo.«

In začel je vrtati, da je videl Giorgio vse zvezde.

Zbirka o elementarni kulturi in izobrazbi

Skupnost kulturnoprosvetnih organizacij bo jeseni izdala prvo širšo povojno publikacijo o elementarni kulturi in osnovni izobrazbi občanov. Zbirka, ki bo vsebovala vrsto analitičnih člankov in študij, bo vsebovala pojasnila z dvodnevne zvezne posvetovanja o elementarni kulturi, ki je bilo letos junija v Beogradu, njen namen pa je, da da pojmu osnovne kulture širši, vseobsegajoči individualni in družbeni pomen. Ta pomen se ne nanaša le na vprašanje pismenosti prebivalstva, marveč tudi na samostojno razumevanje potrebe po spoznavanju kulturnih dobrin, na sodelovanje ljudi pri kulturnih dejavnostih in kulturnem ustvarjanju, ne nazadnje pa tudi na zdravstveno, tehnično in drugo kulturo človeka in na njegovo lažje razlikovanje med lažnim in pravim na področju kulture.

Prežeti s takšnim pojmovanjem elementarne kulture so avtorji omenjene zbirke in udeleženci posvetovanja dali poseben poudarek spoznanju, da je kultura, zlasti osnovna kultura sestavina družbene biti in da kultura ne more biti zunaj tokov družbe in da ni nekaj, brez česar lahko živimo.

V zelo dokumentiranem navajanju tistega, kar je treba na tem področju spremeniti ali odstraniti, so avtorji zbirke tudi opozorili na nujno potrebne sociološke, pedagoške in druge vidike, pod katerimi je treba razumeti uspešen razvoj osnovne kulture. Med drugim so poudarili izredno velik, celo odločilen pomen družinske vzgoje v elementarni kulturi mladih. Ob drugih tradicionalnih oblikah vzgoje mladih — ugotavljajo — bi bilo prav tako potrebno zopet oživiti tudi ljudsko kulturo, to se pravi oblike tiste kulturne dejavnosti, ki se odlikujejo s spontanostjo, prostovoljnostjo, amaterizmom in ustvarjalnostjo.

Vse to lahko prispeva k vzpostavitvi bolj kompleksnih vplivov na posameznike, da bodo kulturo bolj negovali in propagirali. Zbirka tudi obravnava potrebo po vključitvi vseh družbenih sil v neposredno pospeševanje elementarne kulture in izobrazbe. Spričo stagnacije in nazadovanja v razvoju elementarne kulture, ki ju opazamo tudi pri nas, bo ta zbirka gotovo zanimiva za vse, katerih naloga je, da skrbijo za osnovno izobrazbo našega človeka.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC
I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjne — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razgledi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 19. 8.: 6.05 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 11.00 Naša lepa domovina — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek, kot ti in jaz, roman — 16.00 Iz vse dežel zveni — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Cinecita — 18.20 Glasba za delopust — 20.20 Figarova svatba, opera.

Nedelja, 20. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.45 Glasbeni jutranji sprehod — 10.30 Navmesni pristanek, pripovedka — 12.45 Ogledalo mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Daj mi vse, kar imaš — 21.15 Od Donave in Rena.

Ponedeljek, 21. 8.: 8.15 Izgorela zadeva, roman — 8.45 Ljudska glasba z vsega sveta — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kateček — 17.00 Srečanje umetnikov ob Badenskem jezeru — 18.00 Zbor Radia Celovec — 19.30 XY ve se — 20.20 Iz zgodovine koroškega turizma — 20.35 Pripovedujemo in prepevamo o deželi Drave — 21.15 Iz naše knjige za goste.

Torek, 22. 8.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 15.30 Poletja gre h kraju — 15.45 Koroška pesništvo — 18.00 Četr ure deželne vlade — 18.15 Koroška avto- in motorevija — 20.20 Navmesni pristanek, pripovedka — 21.35 Godalna skupina Wilhelm Dumka.

Sreda, 23. 8.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 15.30 Sadobna zborovska glasba — 15.45 Predstavljam vam — 18.00 Četr ure deželne mladinske sekretariata — 18.15 Ali mora moj otrok v izjemno šolo — 20.20 Sprehod po Salzburgu — 20.30 Orkestralni koncert.

Četrtek, 24. 8.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Moja ljubica mala — 18.00 Kmetijska oddaja — 18.15 Pravljičje v narečju — 19.30 XY ve vse — 20.20 Rudnigerjeve pesmi — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Petek, 25. 8.: 8.00 Zveneti jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 In prgišče soli — 18.00 Umetnostna kritika — 18.10 Koroške pihalne godbe — 20.20 Prijelno zabavo.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.40 Jutranja opazovanja — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Razgledi — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturna poročila — 17.50 Kaj slišimo danes zvečer — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 19. 8.: 6.20 Da, to je moja melodija — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodstvo za vsakogar — 9.45 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 15.30 Koncert dunajskih simfonikov — 17.50 Šport in glasba — 19.10 Johann Strauss, oče — 19.30 Salzburške slavnostne igre — 20.00 O knjigah in tistih, ki jih pišejo — 20.45 Poj in pleši z nami.

Nedelja, 20. 8.: 8.05 Kaj je Avstrija — 9.10 Mali jutranji koncert — 11.00 Glasbene slavnostne igre — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dobrodošli v Avstriji — 14.30 Izgorela zadeva, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Dirke s športnimi avtomobili v Zellwugu — 17.10

Operna scena — 18.00 Magazin znanosti — 18.30 Visokoleski tedni v Alpbachu — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Linke, Fall in Lehar — 20.40 Glasba za vse.

Ponedeljek, 21. 8.: 6.20 Odkrito povedano — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Knjiga meseca — 19.30 Salvosne igre v Bregenzu — 21.15 Večerni koncert.

Torek, 22. 8.: 6.05 Preden odidele — 6.20 Kratko in jasno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 16.00 Zenska oddaja — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Giebscheva lirika — 19.30 Poznaš svet — 20.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 Znameniti glasovi.

Sreda, 23. 8.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Lepa pesem — 19.30 Jazz glasba — 20.00 Večer pri Nicu Dostalju.

Četrtek, 24. 8.: 6.05 Preden odidele — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 16.00 Zenska oddaja — 16.30 Cerkve v dialogu — 17.15 Mau-pitli, zadnji raj v Južnem morju — 17.30 Hubo Ball — 19.30 Melodija in ritem — 20.30 Vsaka reč ima dve strani — 21.15 Moderna gradnja mest med kaosom in načrtovanjem.

Petek, 25. 8.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.40 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Ob stoletnici rojstva Umbertoja Giordana — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Bestsellerji preteklih dni — 19.30 Velika postaja — 21.45 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 19. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.00 Koroške narodne.

Nedelja, 20. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 21. 8.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Iz ljudstva za ljudstvo — 18.15 Spomin na festival folkloru.

Torek, 22. 8.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 23. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 24. 8.: 14.15 Poročila, objave — Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi.

Petek, 25. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Cerkve in svet.

RADIO LJUBLJANA
oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 19. 8.: 18.35 Hazy Osterwald — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Strizkove sanje — 22.30 Blato pod nogami, pustolovski film.

Nedelja, 20. 8.: 13.10 Dirke športnih avtomobilov v Zellwugu — 17.03 Za otroke pod 11 let — 17.30 Svet mladine — 18.30 Kaj lahko postanem — 19.00 Avstrijski portret — 19.30 Aktualni šport — 20.25 Vse zlato tega sveta — 21.50 Zlati zvok.

Ponedeljek, 21. 8.: 18.33 Kraj dejanja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom in klubom — 21.05 Tale naš svet — 22.10 Nega novorojenčkov.

Torek, 22. 8.: 18.30 Glasbena oddaja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.00 Avkcija pri Gwendolynu.

Sreda, 23. 8.: 11.03 Zadnje poletje — 12.25 Enaindvajset — 17.03 Lisičje po slikarici — 17.25 Iz življenja živali — 18.00 Za družino — 18.35 Tako so živeli leta 1618 — 19.00 Padoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Beg iz Serraila.

Četrtek, 24. 8.: 18.35 Velika kariera — 19.00 Športni kalendar — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pravi Jakob, igra — 21.35 Prometni razgledi.

Petek, 25. 8.: 11.03 Pravi Jakob — 18.35 Vox 54, prisiloma javiti — 19.00 Kakor vidijo drugi — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Usoda, drama — 22.05 Jazz v Evropi.

86. dunajski mednarodni velesejem

od 10. do 17. septembra 1967

Sejemska palača:

TEKSTILJE IN MODA

Modne revije — Obleke — Perilo — Salon krzna — Teden petljaste mode — Tekstilije za dom — Talne obloge in preproge — Usnjeni izdelki — Umetna obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin — Nakit — Ure Dnevno na dvorišču sejemske palače: Dunajska revija krznene mode združenja dunajskih krznarjev Kolektivne razstave inštitutov za gospodarsko pospeševanje Nižje Avstrijske in Tirolske Paviljon iznajdb Posebna razstava „Sami lahko napravimo“

Sejemska razstavišča:

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT

Gradbeni sejem — Kurjava in zračenje — Razsvetljava — Pisarniški stroji in oprema — Camping, čolni, stanovanjski vozovi — Elektrotehnika — Gospodinjke in kuhinjske naprave — Stroji in orodja za obdelavo lesa — Obdelava umetnih snovi — Živilska industrija — Kovinska industrija — Šivalni in tekstilni stroji — NE-kovine in izdelki — Foto in kino — Radio in televizija Posebna razstava „Embalaza“

KMETIJSTVO

Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semenja — Ekspozitna razstava plemenske in vprežne živine — Poučna razstava mineralnih gnojil Posebna razstava: „Rože in zelenjava — zdravje in veselje“ Živila in nasladi — Vinska pokušnja Posebna razstava v paviljonu dunajske trgovske zbornice: „Cesta uspeha — obrtna ekspozična razstava“; v paviljonu delavske zbornice: „Prosti čas“ Uradne razstave 18 držav s 4 kontinentov (sejemska palača in razstavišče)

Obe sejamski napravi — sejemska palača in sejemska razstavišča — sta odprli dnevno od 9. do 18. ure, vinska pokušnja in sejem živil pa do 20. ure Za obiskovalce sejma izven Dunaja popust na železnicah in avtobusih. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predarlške) ter pri vseh posebej označenih prodajalnah (potovalnih uradih itd.)

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za žene — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočila — 16.00 Vsek dan za vas — 19.00 Lahko nač, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 19. 8.: 9.00 Počitniško popoldanje — 9.15 Iz albuma skladov za mladino — 10.15 S polni po Mediteranu — 11.20 Narodni in domači napetvi — 12.10 Plesni ritmi — 12.40 Operetni zvoki — 14.05 Od melodije do melodije — 15.40 Valburgina noč iz opere Faust — 17.35 Igramo beat — 18.15 Z godci in pevci po naši deželi — 18.45 S knjižnega trga — 20.10 Izbrali smo vam — 20.30 Redni potnik na liniji U, igra — 21.15 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 20. 8.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Krasen cirkus, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Iz sveta opernih melodij — 16.00 Barake, igra — 17.05 Nedeljski športna popoldne — 20.10 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

20.10 Jaže Kampič in njegov ansambel — 20.30 Limuzina mistra Sofranija, igra.

Sreda, 23. 8.: 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Popevke in plesni zvoki — 12.10 Rimske pinije — 12.40 Polke in valčki — 14.35 Voščila — 15.40 Odlomki iz opere Čarobna piščal — 18.15 Iz opernih odrov — 18.45 Naš razgovor — 20.10 Othello, opera.

Četrtek, 24. 8.: 9.00 Počitniško popoldanje — 9.30 Iz ruske baletne glasbe — 12.15 Naši solisti v francoskih operah — 11.20 Za vsakogar nekaj — 12.10 Valčki in mazurke — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Za prijetno popoldne — 15.40 Zbor francoske radiotelevizije — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Četrtekov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 25. 8.: 9.00 Pionirski tednik — 10.35 Privlačnost druge obale, podlistek — 11.20 V plesnem ritmu — 12.10 Opoldanski intermezzo — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Operetni napetvi — 14.35 Voščila — 15.40 Zabavni zbori — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Kulturni globus — 20.10 Akademski pevski zbor iz Ljubljane — 20.40 Plesna glasba naših dni — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek. Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.

Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport.

Sobota, 19. 8.: 12.10 Lugansko jezero — 13.30 Semeni ploče — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Avtoradio — 16.30 Pravljičje slovenskih avtorjev — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 19.00 Počitniška srečanja — 19.30 Zabavni ansambli — 20.30 Teden v Italiji.

Nedelja, 20. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v tednu — 16.00 Marlin Krpan — 19.30 Jakobus Gallus iz Trsta — 21.00 Kromatična fantazija.

Ponedeljek, 21. 8.: 12.10 Počitniška srečanja — 13.30 Prijubljane melodije — 17.50 Starokrščanske bazilike v Italiji — 21.00 Slike iz narave v slovenskem pripovedništvu.

Torek, 22. 8.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.00 Zborovske skladbe Rada Simončiča — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Beli kit Moby Dick, povest — 20.30 Kraljična vrtnica, opereta.

Sreda, 23. 8.: 12.10 Zena in dom — 17.50 Razvojne stopnje sodobne medicine — 20.30 Simfonični koncert.

Četrtek, 24. 8.: 12.10 Znanost in tehnika — 17.50 Odvetnik za vsakogar — 18.00 Zbori naše dežele — 19.00 Otroci na počitnicah — 20.30 Poslednji roman, komedija — 21.10 Jazzov kotiček.

Petek, 25. 8.: 12.10 Med tržnimi stojnicami — 13.30 Glasbena poplavanje okoli sveta — 17.50 Kam v nedeljo — 18.30 Slovenski solisti — 19.00 Komorni zbor iz Celja — 20.30 Gospodstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gosometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gosometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drav Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

MIZA IN 4 STOLI ZA VRT
IZ KOVINE IN PLASTIKE
311. 695.—

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-34) 281